

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Vårdnadshavare och pedagogers uppfattningar om förskoleklassen

Angelica Date & Jeanette Nilsson

”Inriktning/specialisering/LAU370”

Handledare: Paula Berntsson

Examinator: Tiiu Soidre

Rapportnummer: VT08-2480-05

1 Abstract

Examensarbete inom lärarutbildningen

Titel: Vårdnadshavarnas och pedagogernas uppfattningar om förskoleklassen

Författare: Angelica Date & Jeanette Nilsson

Termin och år: Vårterminen 2008

Kursansvarig institution: Sociologiska institutionen

Handledare: Paula Berntsson

Examinator: Tiiu Soidre

Rapportnummer: VT08-2480-05

Nyckelord: Förskoleklass, sexårsverksamhet, läroplan, information, uppfattningar, betydelse

Syfte

Avsikten med vårt examensarbete var att undersöka vårdnadshavarnas och pedagogernas uppfattningar om förskoleklassen. Sedan 1998 har barn det år de fyller sex år möjlighet att gå i förskoleklass men de har också möjlighet att istället börja i år ett. Förskoleklassen är en frivillig skolform och det är vårdnadshavarna som avgör om deras barn ska börja i förskoleklass eller i år ett. Att vi valde detta ämne var att vi ville undersöka vilken betydelse vårdnadshavare och pedagoger anser att förskoleklassen har och om de vet vad som sker där. Vet de vilka likheter och skillnader som finns mellan förskoleklassverksamhet och år ett.

Huvudfråga

Vad anser vårdnadshavare, pedagoger och staten att förskoleklassen har för syfte?

Metod och material

Vi valde att använda kvalitativa intervjuer med pedagogerna och kvantitativ enkätundersökning med vårdnadshavarna. Detta för att få insikt om vårdnadshavarnas och pedagogernas uppfattning om förskoleklassen. I litteraturgenomgången har vi tagit upp om förskoleklassens framväxt samt förskoleklassens integrering i skolan. Vi har utgått från läroplanen Lpo94 samt tidigare forskning.

Resultat

Resultatet har vi grundat på vår empiriska studie samt litteraturstudien. Resultatet visar på att större delen av vårdnadshavare och pedagoger ser året i förskoleklass som viktigt och utvecklande för barnet. Gällande mål i förskoleklassen samt i år ett visade det sig att vårdnadshavarna hade större insikt om målen i förskoleklassen än i år ett. Både vårdnadshavare och pedagoger är medvetna om att det finns både likheter och skillnader i de båda verksamheterna.

Betydelse för läraryrket

För att underlätta relationen mellan hem och skola bör man som pedagog försöka ge så tydlig och konkret information till vårdnadshavarna som möjligt.

2 Förord

Vi har arbetat både enskilt och gemensamt. Vi har läst mycket litteratur i ämnet kring förskoleklass för att försöka förstå varför det ser ut som det gör idag. Även för att lättare förstå varför pedagoger och vårdnadshavare har de uppfattningar som de har. Vi har bollat våra idéer mellan oss och fått hjälp av vår handledare att bland annat strukturera upp arbetet.

Vi skänker ett varmt tack till våran handledare som har hjälpt oss att få ordning på våra tankar och funderingar, hon har varit till stor hjälp.

Vi är oerhört tacksamma mot de pedagoger och vårdnadshavare som bidragit till att vi fick in material för att kunna göra vår uppsats. Vi tolkar detta som om vårdnadshavarna är intresserade av vad som händer under deras barns skoldag och att de även här får en liten chans att göra sin stämma hörd.

Att tacka familj, släkt och vänner för den hjälp och stöttning som vi har fått kan vi inte göra tillräckligt med ord utan detta är något som vi vill göra genom handling.

3 Innehållsförteckning

1 Abstract	2
2 Förord	3
3 Innehållsförteckning	4
3.1 Figurförteckning	5
4 Bakgrund	6
4.1 Inledning	6
4.2 Syfte och problemformulering	7
4.3 Begreppsförtydligande	7
5 Litteraturgenomgång	8
5.1 Förskoleklassens rötter	8
5.1.1 Småbarnsskola	8
5.1.2 Barnkrubba	8
5.1.3 Barntädgård	8
5.2 Från barnkrubba och barntädgård till förskoleklass	9
5.3 Skolmoget barn eller barnmogen skola	9
5.4 Förskoleklassen	10
5.5 Förskoleklassens läroplan	11
5.6 Skola från 6-års ålder	11
5.7 Förskoleklassens betydelse	12
5.8 Förskoleklassens integration med skolan	13
5.9 ”Skolifiering” av förskoleklassen	13
5.10 Föräldrars perspektiv på förskoleklassens verksamhet enligt FÖSK-projektet	15
5.10.1 Syftet med förskoleklass	15
5.10.2 Övergången	15
5.10.3 Arbetslag	15
6 Metoder och tillvägagångssätt	16
6.1 Avgränsning	16
6.2 Genomförande	16
6.3 Etiska överväganden	18
6.4 Reliabilitet och validitet	19
7 Resultatredovisning	20
7.1 Förskoleklassens betydelse	20
7.2 Målen i förskoleklass och år ett	22
7.3 Metoder och arbetsätt	23
7.4 Yrkesgrupper	24
7.5 Uppfattningar om likheter och skillnader	25
7.6 Pedagogernas uppfattningar om förskoleklassens betydelse	26
7.6.1 Mjukare övergång	26
7.6.2 Motivation till att lära sig	26
7.6.3 Den fria och den styrda leken	27
7.7 Relationen förskoleklass och skola	27

8 Slutdiskussion.....	28
8.1 Förskoleklassens syfte.....	28
8.2 Förskoleklassens betydelse	28
8.3 Målen i förskoleklassen och år ett.....	29
8.4 Metoder och arbetssätt	30
8.5 Yrkesgrupper.....	30
8.6 Uppfattningar om likheter och skillnader.....	31
8.7 Sammanfattning	31
8.8 Vilken betydelse har arbetet för läraryrket?.....	31
9 Förslag till fortsatt forskning.....	32
10 Litteraturlista	33
10.1 Internetsidor	34
Bilaga 1: Missivbrev	35
Bilaga 2: Föräldraenkät	36
Bilaga 3: Enkätmanställning.....	40
Bilaga 4: Intervjufrågor till förskollärare	43
Bilaga 5: Intervjufrågor till lärare i år ett	45

3.1 Figurförteckning

Figur 1: Vårdnadshavarens kunskap om målen	23
Figur 2: Vet metoder och arbetssätt i förskoleklassen	24
Figur 3: Vet vilken utbildning personalen har	24

4 Bakgrund

Vi kommer att under den här rubriken presentera bakgrunden till varför vi valde att genomföra den här studien och syftet med den. Här finns även de begrepp beskrivna som vi bedömer relevanta att ta del av innan litteraturgenomgången och den övriga rapporten presenteras.

4.1 Inledning

Sedan 1998 har alla barn det år de fyller sex år möjlighet att gå i förskoleklass men de har också möjlighet att istället börja i år ett. Förskoleklassen är en frivillig skolform och det är vårdnadshavarna som avgör om deras barn ska börja i förskoleklass eller i år ett. Verksamheten betraktas som undervisning och har samma läroplan som grundskolan (Lpo94). Kommunerna där verksamheten bedrivs avgör hur den ska se ut inom läroplanens ramar. Syftet med förskoleklassen är enligt Utbildningsdepartementet bland annat att skapa en brygga mellan förskola och skola. Denna brygga ska i sin tur förbättra kvaliteten i båda verksamheterna (Regeringen, 2008). I Läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, (Lpo94), sägs att ”samarbetsformer mellan förskoleklass, skola och fritidshem skall utvecklas för att berika varje elevs mångsidiga utveckling och lärande” (Ibid. s 19). Barnen i förskoleklassen ska tillägna sig kunskaper med hjälp av lek, skapande och eget utforskande i stor grad. Förskoleklassen är tänkt att ta vid där förskolan slutar, förvalta det barnen kan och ge dem möjligheter att utveckla sitt lärande. Ett ömsesidigt möte mellan de pedagogiska synsätten i förskoleklass, skola och fritidshem kan berika elevernas utveckling och lärande (Lpo94).

De allra flesta sexåringar, 95 procent, går i förskoleklass innan de börjar i år ett. Men att vårdnadshavare har möjlighet att välja bort förskoleklassen för sina barn kan tolkas som att den, trots de syften som staten har med den och även beskriver som viktiga, kanske inte är så viktig. Det kan med andra ord vara så att staten i sitt agerande angående förskoleklassen sänder ut motstridiga budskap. Samtidigt väljer således de allra flesta vårdnadshavare att låta sina barn gå i förskoleklass innan de börjar i år ett. Men vilken betydelse anser de att förskoleklassen har och vad vet de om vad som sker i förskoleklassen och vilka likheter och skillnader som finns mellan dess verksamhet och den i år ett?

Ett syfte med förskoleklassen är, som ovan nämndes, att barnen i förskoleklassen ska tillägna sig kunskaper med hjälp av lek, skapande och eget utforskande i stor grad. Samtidigt har såväl pedagoger som statliga utredningar riktat kritik mot att förskoleklassen har skolifierats, dvs. att den har blivit allt mer lik skolans traditionella undervisning. Därmed kan man fråga sig vad som skiljer verksamheten i förskoleklassen från den i år ett. Dessutom anser vissa pedagoger att skolifieringen är bra medan andra är negativa och man kan också fråga sig vilken betydelse som pedagoger anser att förskoleklassen har. Dessa frågor kommer vi försöka att behandla i uppsatsen.

4.2 Syfte och problemformulering

Syftet med vår studie är att undersöka vilken betydelse vårdnadshavare och pedagoger anser att förskoleklassen har. Vi vill även undersöka vad som sägs i statliga dokument och undersökningar. Detta vill vi undersöka eftersom det idag är vårdnadshavarna som avgör om deras barn ska börja i förskoleklass eller årskurs ett som sexåring. Är vårdnadshavarna medvetna om vad som händer i förskoleklassverksamheten jämfört med årskurs ett?

De frågeställningar vi utgått ifrån är:

Vilket syfte har förskoleklassen?

Vilken betydelse anser vårdnadshavare att förskoleklassen har?

Vilken kunskap har vårdnadshavare om mål, arbetssätt och yrkesgrupper i förskoleklassen?

Vilken kunskap har vårdnadshavare om likheter och skillnader i mål, arbetssätt och yrkesgrupper i förskoleklass och år ett?

Vilken betydelse anser pedagoger att förskoleklassen har?

4.3 Begreppsförtydligande

Vårdnadshavare – vi har valt att använda oss av begreppet vårdnadshavare i stället för föräldrar då vi är medvetna om att barnen inte alltid lever tillsammans med båda sina biologiska föräldrar. Med vårdnadshavare syftar vi på ”förälder eller av domstol särskilt förordnad person som har att utföra den rättsliga vårdnaden om ett barn” (National Encyklopedin).

Pedagog – med pedagog menar vi all den utbildade personal som arbetar i skolan oavsett vilken pedagogisk utbildning de har.

5 Litteraturgenomgång

Vi har genom olika databaser letat reda på vad som skrivits om vårt uppsatsämne såväl av forskare som i statliga utredningar.

5.1 Förskoleklassens rötter

Förskoleklassen har enligt Jan Palmblad (2002, s10) sitt ursprung i tidigare verksamheter riktade till barn före 7 års ålder. I *Förskoleklassen historik och kursplan* nämner han dess kopplingar till småbarnsskolor, barnkrubbor och barnträdgårdar.

5.1.1 Småbarnsskola

1836 startade Carl af Forsell en småbarnsskola i Stockholm. Idéerna kom från Skottland, där den första småbarnsskolan grundades 1816. Skolorna var för barn mellan två till sju år och hade kortare arbetspass på cirka 20 minuter. De äldre barnen fick lära sig att läsa och skriva och mellan arbetspassen fick de lära sig sång- och danslekar. Religiös fostran fanns också med på schemat. Verksamheten var även inriktad på att lära de äldre barnen att ta ansvar för de yngre. Åga var inte tillåtet, för barnen skulle känna sig trygga och bli väl omhändertagna. Småbarnsskolorna finansierades av välgörenhetsföreningar som bekostade undervisningen och såg till att barnen fick ett mål mat om dagen. De var således kostnadsfria för familjerna. Det startades småbarnsskolor på flera håll i landet och fanns kvar ända in på 1900-talet (Palmblad, 2002, s. 22).

5.1.2 Barnkrubba

Den första barnkrubban i Sverige startades i Stockholm 1854 av Magnus Huss. Verksamheten hade inget högt socialt anseende och endast de som av olika skäl var tvingade till detta lämnade sina barn till barnkrubban. Verksamheten var inriktad på social omsorg och riktade sig till barn med yrkesarbetande mödrar. Mödrarna var ofta ensamstående och fattiga. Församlingar och välgörenhetsföreningar bekostade till största delen verksamheten som för övrigt var avgiftsbelagd med en låg summa. Verksamheten bestod mest av barnpassning inomhus och betraktades som välgörenhet. Vare sig lokaler eller pedagogik var anpassade till barnens behov. Varje dag följde ett bestämt schema av bön, morgonpsalm, måltider, toalettbesök, vila, ibland avbrutet med lekar och sånger. Vanligen sköttes barnkrubborna av en diakonissa. I övrigt fanns ingen utbildad personal. Barnkrubborna fanns kvar ända in på 1950-talet, men gick då under namnet daghem. Verksamhetens innehåll förändrades med tiden men ansågs ändå som en nödlösning på föräldrars behov av barnomsorg (ibid. s. 22-23).

5.1.3 Barnträdgård

1837 startade Friedrich Fröbel i Tyskland det han benämnde för ”kindergarten”. Fröbel liknade pedagogen med en trädgårdsmästare och barnet med en planta som måste vårdas med omsorg, därav fick verksamheten sitt namn. Fröbel var kritisk till de institutioner för barn som växte fram under 1800-talets första del. Han ansåg att de bara fyllde en social funktion och hans uppfattning var att alla barnen behövde både omsorg och omtanke. Fröbel betonade både vård och pedagogiskt innehåll, vilka blev viktiga inslag i verksamheten. Han ansåg vidare att den fria leken var viktig för barnets utveckling vilket har varit av stor betydelse för dagens pedagogisk syn. Den fria leken lever fortfarande kvar i dagens förskoleklasser. Från Fröbels

idéer växte sedan de svenska barnträdgårdarna fram och många av hans idéer lever kvar än i dag (Palmlblad, 2002, s. 23-24).

Henriett Schrader-Breyman var en av Fröbels efterföljare. Hon införde begreppet arbetsmedelpunkt. Med detta begrepp menades att barnen tillsammans med sin ledare under en viss tid av dagen skulle ägna sig åt ett bestämt ämne. Härifrån har det vi i dag kallar för temaarbete utvecklats. Detta tematiska arbetssätt har en tydlig koppling till dagens förskoleklasser (ibid. s. 25).

Syftet med barnträdgårdarna var att barnen skulle få ta del av olika sorters slöjdformer, teckning, sagoläsning, sånger, danslekar och naturupplevelser. I barnträdgårdarna vistades barn i åldrarna tre till sju år. Eftersom avgiften var hög kom de flesta från medel- och överklassfamiljer. Fröbel ansåg att alla barn skulle ha tillgång till barnträdgårdsverksamhet. Med samma uppfattning startade Ellen och Maria Moberg den första folkbarnträdgården i Norrköping 1904. Verksamheten fick ekonomiska bidrag från föreningar, bolag och privatpersoner samt kommunala bidrag varpå även barn från ekonomiskt sämre ställda familjer kunde få tillgång till verksamheten (ibid. s. 25-26).

5.2 Från barnkrubba och barnträdgård till förskoleklass

När vi under 1800-talet fick olika former av verksamheter för barn gjordes detta således utifrån två olika utgångspunkter. Barnkrubborna, som blev föregångare till daghemmen och det som i dag benämns förskola, var en socialt inriktad verksamhet där barnen fick tillsyn. Barnträdgårdarna som i sin tur blev föregångare till det som tidigare kallats lekskola, deltidsförskola och nu förskoleklass, var i stället en mer pedagogiskt inriktad verksamhet. Med åren har dock de båda inriktningarna vävts samman och dagens förskola och förskoleklass kännetecknas av en helhetssyn på barnet, där man tar hänsyn till hela barnets livssituation (ibid. s. 9-10).

5.3 Skolmoget barn eller barnmogen skola

Skolmognad är ett begrepp som svenska skolväsendet började använda sig av på 1940-talet. Det gjordes i samband med inskrivning av nybörjarna under vårtermin innan skolstarten. Redan 1940-års skolutredning hade framhållt värdet av en grundlig fysisk och psykisk undersökning av barnen innan de började skolan (Ljungblad, 1965). Detta för att framhålla att utvecklingsåldern inte alltid stämde överens med den kronologiska åldern och att skolmogna sexåringar därför skulle få större möjlighet att börja skolan. Det fanns vid den här tiden en stark tilltro till den psykologiska vetenskapens möjligheter att objektivt kunna uppskatta och definiera begåvningsresurser. Intelligensen var en mätbar konstant faktor som kunde förespå barnets utsikter att klara sig i skola. (Persson, 1995, s. 17) Skolan uppfattades som en oföränderlig organisation med en tradition som i princip inte kunde förändras i någon större utsträckning. Man skapade därför, med hjälp av den psykologiska vetenskapen, kriterier för vad som krävs av barnet före skolstart. Barnet skulle anpassas till skolans utveckling och inte tvärtom.

Man började i slutet av 1950-talet i statliga utredningar att ifrågasätta skolmognadsbegreppet. Kritiker ansåg att detta begrepp konserverade den gamla skolan. Eftersom synsättet var att barnet skulle rättas begåvningsmässigt till skolans miljö och undervisningsformer stod barnets mognad i centrum, medan lärarens undervisningsmetoder sågs som givna (Persson, 1995, s. 17).

Skolmognadstesterna rymde bara en sida av barnens utveckling, den intellektuella sidan av barnet. Ljungblad kunde enligt Persson fastställa i sin granskning av skolmognadsbegreppet, att kravet på sexåringarnas prestationer på testet sattes allt högre. En del av sexåringarna som började skolan hade svårigheter i socialt och emotionellt hänseende. För de elever som inte tycktes vara mogna för skolan fanns skolmognadsklasser. Dit kom framför allt barn med lägre begåvning i jämförelse med elever i vanliga klasser och som hade koncentrationssvårigheter. Från mitten av 1950-talet till mitten av 1960-talet ökade skolmognadsklasserna med över 300 procent (Persson, 1995, s. 18-19). Det var nu dags att för skolan att anpassa sig till barnets utveckling, i stället för tvärtom och bli barnmogen.

Fram till 1970-talet utvecklades förskolan och grundskolan som två helt skilda enheter och samverkan mellan verksamheterna sågs inte heller som viktig. Debatten om skolmognadsbegreppet bidrog till att förstå att det behövdes ett ökat samarbete mellan förskolan och grundskolan. Man förstod även betydelsen av att barnet behövde en inskolningsperiod för att anpassa sig till skolans värld. Det förändrade synsättet var en anledning till att man allt mer kom att diskutera lekskolans och daghemmens möjligheter att förbereda barnen inför skolstart.

5.4 Förskoleklassen

I riktlinjerna till 1968 års barnstugeutredning poängterades värdet av att man i lekskolor och daghem skulle förbereda och hantera vissa delar som berör de första årskurserna. (Persson, 1995, s. 20) 1976 blev kommunerna också skyldiga att erbjuda plats i förskola för samtliga sexåringar 525 timmar per kalenderår. Detta benämndes allmän förskola och barnen kunde vara inskrivna på antingen heltidsförskola ("daghem"/"dagis") eller deltidförskola ("lekskola"/"lekis").

Under slutet av 1980-talet och början av 1990-talet diskuterades det allt oftare om man skulle sänka åldern för skolstart från sju till sex år. I samband med detta började man på allt fler platser i Sverige att starta verksamhet för sexåringar vid grundskolorna. När denna verksamhet inleddes kallades den först för sexårsgrupp eller sexårsverksamhet, och därefter årskurs 0. Numera används termen årskurs F, där "F" står för förskoleklass (Palmlad, 2002, s. 29).

Idag är den vanliga benämningen för verksamheten riktad mot sexåringar, förskoleklass. Förskoleklassen infördes 1998 och kommunerna blev då skyldiga att erbjuda sexåringar en plats i förskoleklass. Däremot är det frivilligt för familjerna att låta sina barn gå i förskoleklass eller ej, eller som Skolverket (2001, s. 7) uttrycker det: förskoleklassen är "frivillig för barnen men obligatorisk för kommunerna att tillhandahålla". Också i förskoleklassen handlar det om sexåringars rätt till minst 525 timmars pedagogisk verksamhet per år. Även femåringar kan gå i förskoleklass men de har däremot ingen lagenlig rätt till en sådan plats. Idag befinner sig cirka 95 procent av alla sexåringar i förskoleklassen. Antalet

femåringar i förskoleklass utgör drygt 1 procent av alla femåringar och antalet sjuåringar är cirka 1 procent. En mindre del av det totala antalet sexåringar, 3 procent, är inskrivna i grundskolan (Regeringen, 2008).

Benämningen förskoleklass ska enligt Utbildningsdepartementet (ibid.) markera en fortsättning på den verksamhet som bedrivs i förskolan samtidigt som den uttrycker ett närmande till skolan. Både för förskolan och förskoleklassen finns också läroplaner, Lpfö 98 respektive Lpo 94. Förskoleklassen utgör också en egen skolform och det finns planer på att även förskolan ska göra det.

5.5 Förskoleklassens läroplan

Förskoleklassen är som sagt en frivillig skolform och dess verksamhet skall ses som en del i det offentliga skolväsendet och betraktas som undervisning i samma mening som övriga skolformer. Förskoleklassen ingår även i kommunens skolplan (ibid.).

Sedan 1998 omfattas förskoleklassen som sagt också av en läroplan, Lpo 94, som är gemensam för förskoleklassen, fritidshemmet och grundskolan. När förskoleklassen infördes reviderades grundskolans läroplan så att den skulle passa även för förskoleklassen. Grundskolan och förskoleklassen har alltså samma läroplan och de har också flera gemensamma mål men på en punkt skiljer de sig väsentligt åt. I Lpo94 anges både mål att sträva mot och mål att uppnå, men för förskoleklassen existerar inga uppnående mål utan bara mål att sträva mot. I förskoleklassen ska undervisningen ta fasta på de delar som handlar om elevernas personliga utveckling till exempel att: utveckla sitt eget sätt att lära, utveckla tillit till sin egen förmåga, känna trygghet och lära sig ta hänsyn och visa respekt i samspel med andra (Lumholdt & Mc Grath, 2006, s. 8-9).

Läroplanen ger förskoleklassen, grundskolan och fritidshemmen möjlighet att arbeta mot gemensamma mål, att arbeta gemensamt i arbetslag. Förändringsarbetet då förskollärare, grundskollärare och fritidspedagoger, med sina olika kompetenser, möts i ett givande och tagande (Palmblad, 2002, s. 76).

5.6 Skola från 6-års ålder

Då förslaget om flexibel skolstart för sexåringar lades i samband med en budgetproposition som innehöll omfattande rationaliseringar av den kommunala verksamheten präglades debatten av om det egentligen var en pedagogisk eller ekonomisk reform. Det finns argument både för och emot tidigare skolstart (Persson, 1995, s. 59). Argument för tidigare skolstart har bland annat varit att Sverige har internationellt sett en sen skolstart och för att inte utbildningsmässigt hamna på efterkälken måste skolstarten för barnen börja i en tidigare ålder. Kritiker framhåller dock att det inte finns undersökningar som bekräftar att svenska skolbarn har en lägre kunskapsstandard än andra barn. I jämförelse med barn i länder med tidigare skolstart har de svenska barnen likvärdiga kunskaper (Persson, 1995, s. 59, 69).

I utredningen *Grunden för livslångt lärande – En barnmogen skola* (SOU 1994:45) sägs sammanfattningsvis att det snarare är utformningen av skolan än barnets ålder som avgör när skolstarten ska ske. ”Om man utvecklar och förändrar skolans verksamhet, kan den också ta emot små barn på ett meningsfullt sätt. Ordet skola får då en annan innebörd än vad vi är vana vid” (SOU 1994:45, s.9-10).

Möjligtvis kan staten införa en 10-årig grundskola, med året i förskoleklassen som barnets första skolår (Palmlblad, 2002, s. 71). En viktig fråga i detta sammanhang är på vilken kunskapsnivå personalen i förskoleklassen ska lägga sitt arbete.

5.7 Förskoleklassens betydelse

Enligt skollagen skall utbildningen i förskoleklassen stimulera varje barns utveckling och lärande samt ligga till grund för fortsatt skolgång (Skolverket, 2006). I förskoleklassen är det tänkt att man ska känna igen både förskolans pedagogik och skolans undervisning. Här ska två verksamheter med både likheter och skillnader mötas och bli till en tredje verksamhet som ur barnets perspektiv har det bästa ur två världar (Regeringen, 2008) Meningsfull kunskap med en förståelse för barnet utvecklas då barnet kan sätta in kunskapen i begripliga sammanhang och integrera den i det egna handlandet och tänkandet. För att detta ska ske krävs det reflektion, vilket för barnet sker i leken. Därför är leken av största betydelse för barns utveckling av användbara kunskaper och färdigheter (Palmlblad, 2002, s 79). Detta poängteras bland annat i Lpo 94.

Skapande arbete och lek är väsentliga delar i det aktiva lärandet /---/ Särskilt under de tidiga skolåren har leken stor betydelse för att eleverna skall tillägna sig kunskaper (Lpo 94, s 11)

Betoningen i förskoleklassen bör ligga på att inläring sker i naturliga sammanhang, så att barnen har möjlighet att se helheter och samband. I många förskolor arbetar barnen temainriktat för att viktiga frågor och problem kan belysas på många olika sätt (Palmlblad, 2002, s. 79).

Syfte med förskoleklassen är att skapa ett bättre samarbete mellan förskola och skola (Skolverket, 2001s7). Det är även att skapa en brygga mellan förskola och skola. Denna brygga ska i sin tur förbättra kvaliteten i båda verksamheterna. Det är även tänkt att denna brygga ska vara den väg som leder barnen, vänjer dem vid och ger dem en mjukstart i allt som skolan står för. De ska vänjas vid skolmat och gymnastiksal, skolgårdar och långa korridorer. De ska förberedas för läsning och skrivning och andra uppgifter som väntar dem i skolans värld (Lumholdt & Mc Grath, 2006, s. 7).

5.8 Förskoleklassens integration med skolan

Många kommuner har valt att integrera förskoleklassen lokalmässigt med grundskolan och verksamheten i förskoleklassen bedrivs i stor omfattning integrerad med grundskolans tidiga år. Många gånger arbetar förskoleklassen integrerat med eleverna i de tidiga årskurserna i vissa delar av verksamheten, men i en del skolor går förskoleklassens elever i helt åldersintegrerade klasser (Skolverket. Rapport 288. 2006). En tredjedel av kommunerna har dessutom valt att integrera verksamheterna så att de dagligen arbetar tillsammans. Variationen i hur skolorna bestämmer sig för att ordna sin verksamhet är stor. Tanken är att möjligheterna att möta varje barn just där det står i sin individuella utveckling ska bli större genom att förskola och skola vävs samman och tillsammans utvecklar gemensamma pedagogiska förhållningssätt I regeringens skrivelse 1996/97:112 (s. 48) redogörs för hur man såg på integrationen angående utveckling och lärande samt vilka områden som ska prioriteras.

Regeringens avsikt är att ett gemensamt synsätt på barns och ungdomars utveckling och lärande från tidig ålder skall utvecklas och att de pedagogiska verksamheterna anpassas för att möta de nya krav som samhällsförändringarna innebär för individen. Genom en integration av förskolans s.k. sexårsverksamhet, skolan och skolbarnomsorgen kan verksamheten för barnen förbättras. Integrationen skall framför allt ses som en pedagogisk fråga med fokusering på en utveckling mot mer av gemensamma mål, förhållningssätt, arbetsformer och synsätt i de olika verksamheterna. Ett viktigt syfte är att arbetslag med olika kompetenser skall kunna utvecklas som arbetsform för att bättre möta barns olika behov av stöd och stimulans.

Av läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94, framgår att samarbetsformer mellan förskoleklass, skola och fritidshem skall förbättras för att berika varje elevs mångsidiga utveckling och lärande. Läroplanen ger de här verksamheter möjlighet att arbeta mot gemensamma mål, att arbeta gemensamt i arbetslag. Förändringsarbetet då förskollärare, grundskollärare och fritidspedagoger, med sina olika kompetenser, möts i ett givande och tagande (Palmlad, 2002, s. 76).

I många skolor som har granskats under 2005 finns en samverkan mellan personal i förskoleklass, skola och fritidshem där ett planerat arbete bedrivs kring lekens betydelse för inläringen och där personalens olika kvalifikationer tas tillvara (Skolverket, 2006. Rapport nr 288.). Undersökningar visar dock att förskoleklassen har en tendens att skolifieras.

5.9 "Skolifiering" av förskoleklassen

Man kan tolka begreppet skolförberedande verksamhet på många olika sätt.

Det kanske vanligaste perspektivet att betrakta skolförberedelse är att man i mindre omfattning och med enklare uppgifter gör samma saker som barn vanligtvis gör i skolans första klass. Ett annat sätt att se på skolförberedelse kan vara att betrakta allt som barn är med om som en förberedelse för skolan. Ett tredje alternativ är att arbeta med skolkunskapens osynliga grund, dvs. barns medvetenhet om och förståelse för olika innehållsdimensioner (Pramling & Mauritzson, 1997, s. 19-20).

Ofta har man tolkat den som om förskoleklassen ska ha en verksamhet som är så lik den uppfattning man har om skolan som möjligt (Persson, 1995, s. 138). Syftet har dock varit att inte ändra på förskoleklassens tradition utan i stället bevara den. Pedagogerna ska knyta samman den röda tråden som finns mellan förskolan, förskoleklass, skolan och sedan eventuellt gymnasiet. Ett starkt argument för att föra in förskolepedagogiken i skolan var att förändra skolan. Förskolepedagogiken, med sin långa tradition av arbete i lärarlag och större

inslag av barncentrerade aktiviteter, skulle integreras med skolans ämnescentrerade verksamhet och medverka till att förändra skolans traditionella arbetssätt (Karlsson m.fl., 2006, sid. 27). Avsikten var bland annat att utföra förskolans pedagogiska tradition i skolan, där lek, skapande och barnens eget utforskande ges större utrymme. Lpo94 betonar som ovan nämnt att detta är viktigt för barns inläring och utveckling. Leken och den kreativa förmågan behöver stimuleras i riktning från förskolan till förskoleklassen samt vidare upp i grundskolan för att lusten att lära bevaras.

Bergström (2006, s. 3) skriver att sedan reformen med förskoleklass startade har det genom utvärderingar visats sig att det inte är förskolans tradition som påverkat skolan utan snarare tvärtom. Många forskare betonar behovet av en gemensam pedagogisk grundsyn och även de konstaterar att samverkan ofta sker på skolans villkor. Erfarenheterna från de integrerade projekten visar att det är tidskrävande för personalen att komma fram till fungerande lösningar i arbetet men att personalen är intresserade av samverkan, fortbildning och utbildning för att få en gemensam syn på barn är nödvändig (Pramling & Mauritzson, 1997, s. 40-41). Ser man till Lpo94 står det i riktlinjerna att läraren skall "utvecklas samarbetet mellan förskoleklass, skola och fritidshem". Fortsatt syftar Bergström (2006, s. 11) till att eftersom förskoleklassen är en egen skolform är den inte underordnad någon annan skolform. Förskollärarna har en kultur och kompetens som de bör se till att behålla.

Under 1999-2001 har Skolverket på uppdrag av regeringen att följa progressen av integreringen mellan förskoleklassen, fritidshemmet och skolan i landets kommuner under tre års tid i något som kallats för FÖSK-projektet. Detta redovisades i olika delrapporter till Riksdag och Regering. År 2001 redovisades resultatet i en rapport till regeringen. Rapporten baserade sig bland annat på nationell statistik, fallstudier, utvärderingsinriktade fördjupningsstudier i fyra olika arbetslag, gruppintervjuer, enkäter samt observationer i 12 av landets kommuner. Redogörelsen resulterade bland annat i att finna en hel del svårigheter när det gäller realiserandet av den nya integrationsreformen. Man belyser att styrdokumenterna ger otillräckliga förutsättningar för både styrkedjan och verksamheterna att genomföra denna enligt syftena. För en hel del inom både stat och kommun föreföll det som att den existerande sexårsverksamheten kunde hålla på som tidigare då lagstiftningen kring denna i stort sett oförändrad hade flyttats över från socialtjänstlagen till skollagen. På grund av detta markerade man inte avsikten att förändra skolans pedagogik genom att ge förskolans pedagogik större inflytande. Det uppenbarade sig också att skolans organisering av verksamheten med raster och arbetspass samt dess mer ämnesinriktade kunskapssyn var mycket dominerande i samverkansarbetet. Man pekar i rapporten på flera exempel där de samordnade verksamheterna, som till exempel förskoleklassen, strävar efter att anpassa barnen till denna mer traditionella "skolkod", vilket inte var den ursprungliga avsikten.

5.10 Föräldrars perspektiv på förskoleklassens verksamhet enligt FÖSK-projektet

5.10.1 Syftet med förskoleklass

I Skolverkets rapport *Förskoleklass – 6-åringars skolform?* (2000) framgår att föräldrar tror att tanken bakom förskoleklasser för sexåringar och att integrera dem med grundskolan till stor del handlar om ekonomiska besparingar då barngrupperna kan bli större och med färre personal.

5.10.2 Övergången

Flertalet föräldrar uppfattade övergången till skolan som positiv då det blev en mjukare övergång från förskoleklass till grundskolan. Några föräldrar pekar dock på att en av de tydligare markeringarna att bli stor och att börja ettan har försvunnit. Numera har den stora händelsen förflyttats till när barnet slutar förskola och börjar förskoleklass (Skolverket, 2000, s. 46).

Få föräldrar i intervjuerna hade kännedom om förskoleklassens planer och mål. Det var också endast de föräldrar som själva arbetar inom verksamheter med anknytning till skola och barnomsorg som var intresserade av att ta del av planering och mål. Rapporten visar att vanligtvis är målen en del i personalens oartikulerade förtrogenhetskunskap, 'tysta kunskap' och inte dokumenterade (ibid. s. 41). Däremot var det en gemensam uppfattning hos alla föräldrar att de tyckte att verksamheten var genomtänkt, pedagogiskt och proffsig. Personalen uppfattades som kompetent, ambitiös och duktig. Barnen ansågs ha utvecklats under året i förskoleklass och blivit mer förberedda för skolstarten. Vissa föräldrar tyckte att verksamheten skulle vara mer skolinriktad medan andra föräldrar tycker att det är för lite lek. Flera av föräldrarna uttryckte en önskan om en mer individanpassad verksamhet där barnet själv i egen takt fick pendla mellan medverkan i mer skollik respektive förskolelik verksamhet. Föreställningar fanns även om att verksamheten skulle bedrivas på just detta sätt innan barnen började i verksamheten. Hur barn i behov av särskilt stöd omhändertas i förskoleklassverksamheten oroade en del föräldrar, mest var de osäkra på att utrymme skulle finnas för dessa barn (ibid. s. 47).

I fråga om samarbete mellan hem och skola talade flera om att skolans och föräldrars förväntningar på samarbete inte alltid stämde överens med varandra. Vad som låg i föräldrars intresse att vilja påverka tycktes mest handla om organisatoriska frågor, som till exempel klassammansättning, lärare, och hur skolledningen borde se ut (ibid. s. 48).

5.10.3 Arbetslag

Arbetslag sågs ur föräldrarnas synvinkel som en poäng. Man såg positivt på att barnen hade kontakt med flera vuxna som hade olika kompetenser. På det sättet var barnen inte hänvisade till en och samma vuxen vilket var bra eftersom man inte alltid trivs lika bra tillsammans med alla människor. Det sågs som en poäng att verksamheten inte var så sårbar som till exempel när personal var sjuk. Om man är fler som är delaktiga i planeringen av olika aktiviteter kan annan personal ta över (ibid. s. 46).

6 Metoder och tillvägagångssätt

I detta kapitel beskriver vi arbetets gång, hur vi avgränsat oss, vilka metoder vi valt och vilka problem vi haft.

6.1 Avgränsning

I början av vårt arbete ville vi undersöka om man kunde se skillnader bland annat i matematik- och svenskkunskaper på barn som går i de tidigare åldrarna om de hade gått i förskoleklass eller ej. Vi insåg rätt så snart att det skulle vara en svårighet att få tag på elever som ej gått i förskoleklass eftersom detta varje år enbart rör sig om några få procent av alla sexåringar i landet. Även om man haft dessa elever inom behörigt avstånd skulle det kunna vara oerhört utpekande för dem och dess vårdnadshavare om vi som utomstående skulle ifrågasätta deras val av skolgång. Därför valde vi att istället undersöka vad vårdnadshavare och pedagoger kunde ha för uppfattningar om förskoleklassen. Efter samtal med vår handledare valde vi att ge ut enkäter till vårdnadshavare i förskoleklass samt i år ett. För att få så stor bredd som möjligt valde vi att göra undersökningar på två olika skolor, en mångkulturell samt en svenskulturell skola. Vår avgränsning till våra valda skolor var framförallt att det var där vi hade haft vår verksamhetsförlagda utbildning, vfu, under senare delen av vår utbildning inom lärarprogrammet.

Vi ville intervjua de pedagoger som arbetar med barnen vars vårdnadshavare hade fått vår enkät. Anledningen till denna begränsning var att vi på ett mer rättvist sätt ville kunna göra en jämförelse mellan vårdnadshavarnas och pedagogernas uppfattningar. Till exempel om vårdnadshavarna menar på att informationsflödet är för litet eller tillräckligt – vad tycker då pedagogerna att de förmedlar?

6.2 Genomförande

tidigt i vårt arbete kom vi fram till att vi ville göra en enkätundersökning och intervjuer. Vi har valt att göra en kvantitativ enkätstudie till vårdnadshavare som har barn i förskoleklass och år ett.

Om jag vill kunna ange frekvenser skall jag göra en kvantitativ studie. Är jag intresserad av att kunna säga att ett visst antal procent av befolkningen tycker på det ena eller andra sättet skall jag göra en kvantitativ studie (Trost, 2007, s. 23).

För att uppnå vårt syfte och få svar på våra frågeställningar har vi valt att dela ut enkäter till de vårdnadshavare som hade barn i förskoleklass och år ett på våra vfu-skolor. Sammanlagt delade vi ut enkäter till 155 vårdnadshavare på våra två skolor. Vår förhoppning var att ungefär en tredjedel skulle svara på vår enkät. ”Personer som ska besvara frågorna har på ett eller annat sätt blivit utvalda och kan förmodligen inte alltid se nyttan med att besvara frågorna.” (Patel & Davidsson, 2007, s. 70). Detta kan medföra att många av vårdnadshavarna kanske inte anser att det är någon idé att svara på vår enkät. För att få in ännu mer enkäter skulle man kunnat ha skickat ut påminnelser till vårdnadshavarna. Detta var något vi valde att inte göra på grund av tidsbrist. Med enkätfrågorna försökte vi bland annat få fram vad vårdnadshavare tycker att förskoleklassen har för betydelse för sitt barns utveckling, för enkätfrågorna se bilaga 2. Vilka frågor vi skulle ha med i vår enkät och hur de skulle skrivas tyckte vi var oerhört svårt. Det svåraste var att begränsa oss och att inte försvinna från vårt syfte. Vi märkte att det finns oerhört många frågor som vi skulle vilja ha svar på och som

säkert skulle kunna hjälpa oss som blivande pedagoger men som inte riktigt hade med vårt syfte att göra. Här har vår handledare varit till mycket hjälp att strukturera upp frågorna och att få oss att koppla frågorna till vårt syfte.

I samband med att enkäten skickades ut fick vårdnadshavarna också ett missivbrev, bilaga 1, där vi beskrev vilka vi var, syftet med undersökningen och att deras svar behandlas anonymt. I vårt missivbrev förklarar vi för vårdnadshavarna att man inte kommer att kunna utläsa vem av vårdnadshavarna som har svarat vad.

I de fall när individerna lämnar information till oss måste de informeras om undersökningens syfte och vad deras medverkan kommer att innebära. Det måste också framgå att deras medverkan är frivillig och att de uppgifter de lämnar inte kommer att användas för något annat syfte än för just denna undersökning (Patel & Davidsson, 2007, s. 60-61).

Intervjuerna har vi genomfört på två skolor där enkäterna delats ut. För intervjufrågorna se bilaga 4 och 5. Vi har intervjuat totalt fem pedagoger på de två skolorna. Att få pedagogerna att ställa upp för intervju trodde vi inte skulle bli så svårt eftersom vi kände pedagogerna innan genom vår verksamhetsförlagda utbildning. Men det skulle visa sig vara lite svårare än vad vi trott på grund av sjukdom och tidsbrist. Av de tio tillfrågade pedagogerna fick vi slutligen intervjuer med fem av dessa.

Vi genomförde intervjuer med en pedagog i taget för att deras svar inte skulle påverkas av vad de andra pedagogerna hade för uppfattningar. Vi genomförde intervjuerna enskilt då vi tror att det skulle bli mer avslappnat för pedagogerna än om vi var två som intervjuade en pedagog. Det var också önskemål från en av pedagogerna att bara bli intervjuad av en av oss. För att vi skulle få så likvärdiga intervjuer som möjligt valde vi att intervju alla på samma sätt. Enligt Patel & Davidsson (2007, s. 71). så påverkas motivationen av den personliga relationen som uppstår mellan de som intervjuar och den som blir intervjuad. Att visa ett genuint intresse och förståelse är viktigt för att intervjun ska bli lyckad. Intervjuerna bandade vi och transkriberade för att sedan lättare kunna sammanställa intervjuerna.

Forskaren som tolkar en text, t.ex. en noggrant utskriven intervju, börjar med att först läsa hela intervjun och försöker förstå helheten av denna, för att sedan läsa olika delar i texten var för sig för att skaffa sig förståelse av dessa. Forskaren kan sedan pendla mellan dessa båda synsätt och ställa de olika förståelserna i relation till varandra./---/ Hela tiden använder också forskaren sin egen förförståelse som ett verktyg i tolkningen. För att lyckas med detta krävs ofta av den hermeneutiska forskaren att kunna använda sin empati eller medkänsla för att förstå objektet (Patel & Davidsson, 2007, s. 30).

Vi har använt oss av kvalitativa intervjuer. ”Syftet med en kvalitativ intervju är att upptäcka och identifiera egenskaper och beskaffenheten hos något, t.ex. den intervjuades livsvärld eller uppfattningar om något fenomen” (Patel & Davidsson, 2007, s. 78). Vi har även använt oss av vad Patel & Davidsson (2007, s. 74) kallar för tratt-tekniken. Denna teknik går ut på att man börjar med stora öppna frågor där intervjupersonen själv kan verbalisera sig, för att sedan gå över till mer specifika frågor. Denna teknik anses båda vara motiverande och aktiverande. Både intervjuare och den intervjuade är medskapare av samtalet och för att lyckas med intervjun bör intervjuaren hjälpa intervjupersonen så att det blir en meningsfull och sammanhängande intervju. Vid några av våra frågeställningar har intervjupersonerna vid de öppna frågorna även besvarat våra mer specifika frågor. Ibland har vi behövt ställa mer specifika frågor för att få svar på våra frågeställningar.

Vi valde att göra enkäter till vårdnadshavarna för att vi ville ha in så mycket material som möjligt. Eftersom flertal vårdnadshavare lämnar och/eller hämtar sitt/sina barn hade en metod varit att möta upp vårdnadshavarna där. Man hade kunna be dem om att fylla i en enkät på plats och på så sätt hade man förhoppningsvis även kunnat förklara en del frågor. Nackdelen som vi ser med denna metod är att många vårdnadshavare har oftast inte så mycket tid att avvara vid dessa tillfällen, speciellt inte när de lämnar barnen. Med denna metod hade man kunnat möta vårdnadshavarnas funderingar och frågor under tiden de gjorde enkäten, vilket kunde ha bidragit till att man fick säkrare svar. Däremot kan man eventuellt gå miste om information från vårdnadshavarna som de skulle ha berättat för oss "vid sidan av" för att istället skriva ner det på enkäten.

Man hade även kunnat göra enkäter till pedagogerna men eftersom vi i denna undersökning hade fem pedagoger ville vi här få så innehållsrika svar som möjligt. Därför ansåg vi att kvalitativa intervjuer lämpade sig bäst för vår undersökning.

6.3 Etiska överväganden

När man genomför en vetenskaplig studie ska man ta hänsyn till den forskningsetik som råder. I boken *Vetenskapsteorier och metod för lärare* (2002) beskriver Stensmo om vikten av att följa Vetenskapsrådets etiska kod. Här uppräknas fyra krav för att studien skall uppfylla det individskydd som finns inom forskningen (ibid. s. 26).

Det första nämnda är *information*, vilket innebär att man som forskare ska upplysa samtliga personer som lämnar uppgifter om vad deras uppgifter är och vilka villkor som berör deras medverkan. Vi delade ut ett missivbrev där vi informerade om syftet med vår studie samt antalet hushåll vi har skickat ut enkäten till och så vidare. Även pedagogerna i dessa klasser fick tillgång till detta missivbrev. Vi skickade även ut intervjufrågorna innan intervjun ägde rum till de pedagoger vi intervjuade.

Det andra kravet är *samtycke*. Forskaren skall inhämta medgivande ifrån de deltagande personerna. När det gäller enkäterna deltog de som av fri vilja ville vara med i undersökningen, vilket var cirka en tredjedel av de tillfrågade. Vi fick samtycke av alla de fem pedagoger vi intervjuade att använda materialet till vår studie.

Det tredje kravet är *konfidentialitet*, vilket innebär att alla som medverkar i en forskningsstudie skall kunna försäkra sig om att informationen de lämnar kommer att hanteras konfidentiellt, att informanterna är anonyma och inte kommer att kunna identifieras. Enkätundersökningen har gjorts anonymt. Ingen kommer att veta vem som svarat vad då svaren från vårdnadshavarna har sammanställts i statistiska tabeller. Det går inte heller att utläsa vem av pedagogerna som har svarat vad.

Det fjärde och sista kravet är *nyttjande* vilket betyder att det insamlade forskningsinnehållet inte får nyttjas i kommersiellt bruk eller andra icke vetenskapliga syften.

Vi anser inte att det finns uppgifter från informanternas svar som kan uppfattas som etiskt känsliga. Svaren har inte någon upplysning som är väldigt personlig eller känslig. Det är också vuxna pedagoger och vårdnadshavare som har blivit tillfrågade. Hade det varit elever eller barn som skulle intervjuas hade ett samtycke från vårdnadshavare behövts inhämtas (Stukát, 2005, s. 131).

6.4 Reliabilitet och validitet

En studies tillförlitlighet mäts i reliabilitet och validitet. Stukát (2005, s. 125) definierar reliabilitet som noggrannhet i kvalitén på själva mätinstrumentet det vill säga hur bra ett mätinstrument är på att mäta. Med validitet avses giltighet, det vill säga om man mäter det man avser att mäta.

Vi kan inte vara säkra på att de vårdnadshavare som svarar på enkäten tänker igenom frågorna och svaren så det blir en hög grad av reliabilitet. För att både få högre svarsfrekvens och ökad/rätt förståelse för frågorna skulle vi ha behövt möta var och en för att eventuellt förklarat frågorna mer ingående. Detta har inte varit möjligt på grund av tidsbrist och förmodligen skulle inte många av föräldrarna känna att de hade tid eller intresse att träffa oss för detta.

När vi använder oss av enkät har vi den minsta möjligheten att kontrollera tillförlitligheten i förväg. Det enda vi kan göra är att på alla sätt försäkra oss om att individerna som ska besvara enkäten uppfattar den som vi tänkt oss. /---/ Om en enkät ska betraktas som reliabel eller inte vet vi egentligen inte förrän vi ser hur den blivit besvarad (Patel & Davidsson, 2007, s. 102).

Frågorna som vi har använt oss av i enkäten kan vi nu i efterhand konstatera var för vissa vårdnadshavare svårtolkade. I vår strävan att få en fråga belyst på olika sätt och på så vis öka validiteten så hade vi ställt två rätt så liknande frågor i följd. Detta har vi i efterhand förstått skapat en viss osäkerhet hos vårdnadshavarna. Dessutom har vi använt oss av orden läsinlärning, läsförståelse och skrivinlärning. För en del av vårdnadshavare har det varit ord som innefattar i stort sett samma sak och alla har kanske inte kunnat se skillnader i våra frågor. ”Om jag använder mig av negationer, krångliga ord eller ordvändningar i en fråga så är det inte alls osannolikt att en hel del av dem som svarar missuppfattar frågan, och då får jag en ganska låg grad av reliabilitet” (Trost, 2007, s. 65).

7 Resultatredovisning

I vår enkät har vi riktat oss till vårdnadshavare som har barn i förskoleklass och år ett. Vi delade ut enkäten till sammanlagt 155 hushåll på två olika skolor. Enkäterna vidarebefordrades till vårdnadshavarna med hjälp av pedagogerna som arbetade i de aktuella klasserna. Totalt fick vi in 54 enkäter, vilket är lite fler än en tredjedel (35 %) av vad vi hade delat ut.

Av de vårdnadshavare som svarade var 4 procent födda mellan år 1956-60, 19 procent födda mellan år 1961-65, 35 procent mellan 1966-70, 24 procent mellan år 1971-75 och 19 procent mellan år 1976-80. Nästan två tredjedelar (63 %) var inrikesfödda och resterande var utrikesfödda. Lite mer än hälften (56 %) hade läst på folkhögskola, gymnasium eller lägre. Resterande (44 %) hade högskoleutbildning. Vi har inte märkt någon skillnad i svaren beroende av vårdnadshavarens födelseland, ålder eller utbildning. Av dem som svarade på enkäten var 27 stycken barn placerade i förskoleklass och 48 stycken i grundskolan. Ingen av de svarade hade valt att låta sitt/sina barn börja i år ett istället för förskoleklass.

Många av vårdnadshavarna ansåg att frågorna var lite svårtolkade och att det var för många liknande frågor. Vi medger att två av frågorna var identiska, däremot har vi med övriga frågor försökt att ställa frågorna så att alla olika åsikter skulle få komma till tals. Vår strävan var att inte ha några värderande frågor, men tyvärr var det åtminstone en av vårdnadshavarna som ansåg att vi försökte påtvinga åsikter som personen kanske inte hade.

Vi har även genomfört fem stycken intervjuer med pedagoger i förskoleklass och år ett. Dessvärre lyckades vi inte få så många som vi hade hoppats på. Av tio stycken tillfrågade pedagoger blev det fem stycken som vi kunde genomföra. Av dessa fem pedagoger arbetar tre stycken i förskoleklass och är utbildade förskollärare, två stycken arbetar i år ett och båda har lärarbehörighet. Förskollärarna har arbetat med förskoleklasser sedan detta startade 1998.

På båda skolorna är förskoleklasserna placerade inom skolans område. Förskoleklasserna är åldershomogena och har ett visst samarbete med grundskolans tidigare del.

7.1 Förskoleklassens betydelse

I stort sett alla (89 %) av vårdnadshavarna tycker det är bra för barn att gå i förskoleklass och en niondel (11 %) tycker delvis att det är bra för barn att gå i förskoleklass. En av vårdnadshavarna nämner att barn kan var olika utvecklande för sin ålder. En annan vårdnadshavare tror att de som börjat år ett direkt gjort detta på grund av bra förkunskaper. På frågan om vårdnadshavarna anser att det är bra för barn att hoppa över förskoleklassen och börja i år ett när man är sex år är det bara 4 procent anser att det är bra. 83 procent anser inte att det är bra för barnen att hoppa över förskoleklassen. Vid något enstaka tillfälle har pedagogerna blivit tillfrågade av vårdnadshavare om de tycker att barnen kan börja i år ett när de är sex år istället för förskoleklass. Ingen av pedagogerna har rekommenderat detta utan säger att de lyft fram hur viktig förskoleklassen är för alla barns utveckling.

Även flertalet (71 %) av vårdnadshavarna anser att förskoleklassen är mycket viktig och nästan en femtedel (19 %) anser att den ganska viktigt för barnens utveckling. Ingen av vårdnadshavarna anser att förskoleklassen inte är viktig. Att så hög andel anser att förskoleklassen är mycket viktig kan man även se i att ingen av de tillfrågade hade låtit sitt/sina barn hoppa över förskoleklassen.

Alla vårdnadshavare tyckte att den skapande verksamheten i förskoleklassen var mycket eller ganska viktig för barns utveckling. Leken och barnens egna sökande efter kunskap i förskoleklass tyckte nästan alla vårdnadshavare var mycket eller ganska viktiga för barns utveckling. Nästan tre fjärdedelar (74 %) anser att barn som går i förskoleklass får en tryggare/lugnare start och en fjärdedel anser att barnen delvis får en tryggare/lugnare start på sin skolgång än de barn som inte gått i förskoleklass. En vårdnadshavare tycker att:

... barnen får en mjuk start med vad det innebär att börja skolan. De lär sig successivt om vad som kommer att ske senare när 'riktiga' skolan börjar.

Även pedagogerna anser att förskoleklassen gör att barnen får en lugnare skolstart, som en pedagog uttrycker det:

Ja, stort ska det vara men inte mentalt stort steg, ska inte finnas med rädsla och sånt där. Utan det ska va avdramatiserat skolstarten. Sen finns ju delmål man vill ha. Att kunna föra sig i de här lokalerna, att hitta rätt.

Vad det gäller barnens utveckling i svenska och matematik anser nästan alla vårdnadshavarna att barnen som gått i förskoleklass får lättare eller delvis lättare med läsinläring och läsförståelse (85 %), skrivinläring och den grundläggande matematiken (86 %). Om barnen inte går i förskoleklass utan börjar år ett det år de fyller sex år så anser runt 20 procent att barnen får det lättare eller delvis lättare med läsinläring (27 %), läsförståelsen (19 %), skrivinläring (18 %) och den grundläggande matematiken (24 %).

När det gäller den sociala träningen anser nästan alla vårdnadshavare att barnen får mer eller delvis mer träning. Det är en vårdnadshavare som uttrycker sig så här:

Jag tror förskola kontra grundskola inte har avgörande betydelse för inläring, de flesta barn stimuleras av hemmasituationen. Läser man hemma? Att lära sig lyssna till berättelser utan rörliga bilder, att inte proppa barnen med ord o pladdra sönder dem utan lämna dem ifred att tänka o klura ut själva.

En rätt så intressant företeelse var att vi här av misstag hade ställt i stort sett samma fråga två gånger, det var bara lite i formuleringen som skilde de två frågorna åt. Vid första tillfället var det om vårdnadshavarna trodde att det hade betydelse gällande kompisrelationer när barn som börjar i första klass det året det är sex år är yngre än sina klasskompisar. Där tror 44 procent att det har betydelse och 33 procent tror delvis att det har betydelse gällande kompisrelationerna. Andra gången var frågan ställd om vårdnadshavarna tror att det påverkar (i stället för ordet betydelse) barnens kompisrelationer om de börjar i första klass det året de fyller sex år och är yngre än de flesta av sina klasskompisar. 38 procent tror att det påverkar och 42 procent tror att det delvis påverkar barnens kompisrelationer. 2 personer har valt att inte svara vid andra frågetillfället. Att svaren här skiljer sig åt kan vara att vårdnadshavarna tolkat sista frågan att den rörde de barn som inte gick i förskoleklass utan börjar direkt i år ett. Detta eftersom frågorna framför vara ställda på liknande sätt.

Enligt de flesta vårdnadshavarna är det av oerhört stor vikt hur pedagogerna fungerar och hur de arbetar med barnen. Överlag har de vårdnadshavare som svarat på frågorna varit positivt inställda till sina barns pedagoger men önskar få mer information från dem. När vårdnadshavarna har skrivit kommentarer med egna formuleringar verkar de vara mer insatta i målen för förskoleklass än när de svarat på våra färdiga frågor. Det är många vårdnadshavare som poängterar vikten av att låta barnen successivt vänja sig vid skolmiljön, få en bra social träning, mjukare skolstart. Vårdnadshavarna uttalar sig om att mycket fokus ligger på lekens betydelse och skapande med mera.

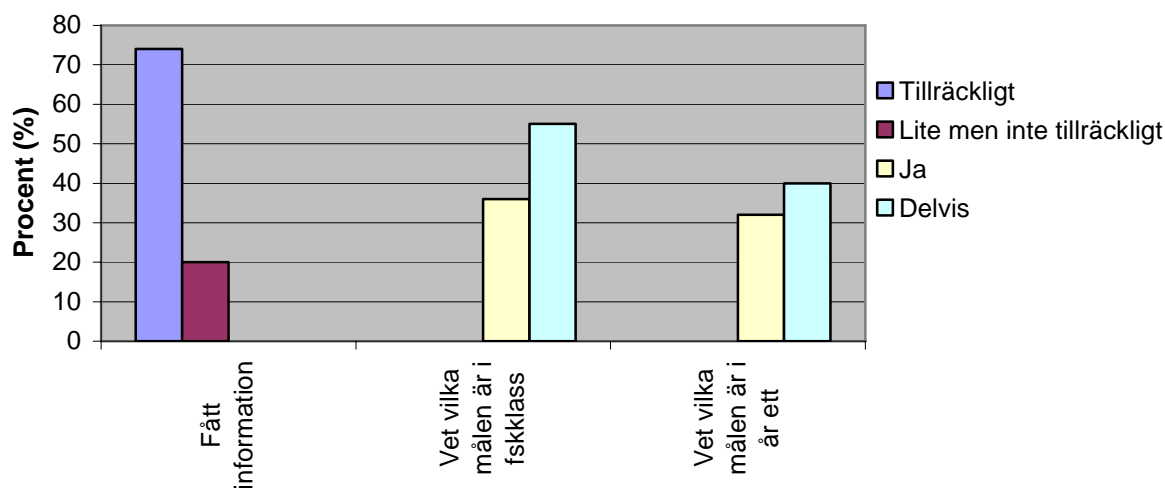
Det var några fåtal vårdnadshavare som ansåg att deras barn stannat av i utveckling när de gick i förskoleklass. Dessa barn har sedan fortsatt sin utveckling i år ett. Dessa vårdnadshavare verkar överlag tycka att de förskolor som barnen gått i innan förskoleklass haft väldigt engagerad personal och redan på förskolan arbetat med läs- och skrivinläring. Detta medför enligt vårdnadshavarna att dessa barn får gå igenom bokstäver med mera tre olika gånger, i förskolan, förskoleklass och sedan i år ett. Vårdnadshavarna uttrycker här en viss oro att barnen kan tappa motivationen.

7.2 Målen i förskoleklass och år ett

Som man kan utläsa av figur 1 anser nästan tre fjärdedelar (74 %) att de har fått tillräcklig information om vilka mål man vill uppnå i deras barns förskoleklass och en femtedel (20 %) anser att de har fått lite men inte tillräckligt med information. En av vårdnadshavarna skriver i sina kommentarer att:

... ett förtydligande av målen, hur man arbetar för att nå målen vore på sin plats.

Fler än hälften, 55 procent, anser att man delvis vet vilka mål man vill uppnå i deras barns förskoleklass. De vårdnadshavare som anser sig delvis veta vilka mål man vill uppnå kan även tycka att de har fått tillräckligt med information om detta, de kanske är nöjda med att delvis veta vilka målen är. Av de vårdnadshavare som har svarat anser lite fler än en tredjedel (36 %) att de vet vilka mål man vill uppnå i förskoleklass. Däremot vet vårdnadshavarna mindre om vilka mål man vill uppnå i år ett. Detta kan ju bero på att en del vårdnadshavare ännu inte har barn som börjat i år ett och därför ännu inte har skaffat sig intresse av att få information om dessa mål. Knappt en tredjedel (32 %) anser sig veta vilka mål man vill uppnå i år ett och två femtedelar (40 %) anser att man delvis vet vilka mål man vill uppnå.

Figur 1: Vårdnadshavarens kunskap om målen

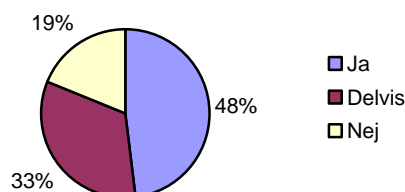
Av de pedagoger som vi har intervjuat berättar en av dem att hon vid varje föräldramöte visar vilka mål det är som gäller i förskoleklassen. Pedagogerna tror även att de flesta vårdnadshavare vet vilka mål det är man arbetar efter. En annan pedagog nämner att det aldrig eller väldigt sällan inträffar att vårdnadshavarna frågar efter vilka målen är.

7.3 Metoder och arbetssätt

Pedagogerna tror att vårdnadshavarna vet vilka metoder och arbetssätt som man arbetar efter i förskoleklassen och år ett. Pedagogerna har intryck av att de flesta vårdnadshavarna är väldigt intresserade av vad som händer under sitt/sina barns skolgång, vilket även stämmer överens med vad de själva bedömer sig vet. Enligt figur 2 anser nästan hälften (48 %) sig veta och en tredjedel anser sig delvis veta vilka metoder och arbetssätt man använder i förskoleklassen. Nästan en femtedel (19 %) anser sig inte veta vilka metoder och arbetssätt som man arbetar efter. Däremot anser nästan två tredjedelar (63 %) att de har fått tillräckligt med information och nästan en tredjedel (30 %) att de fått lite men tillräckligt med information om vilka metoder och arbetssätt som används i förskoleklassen. Flera vårdnadshavare skriver också som kommentar att de önskar mer information från pedagogerna, bland annat tycker en vårdnadshavare att:

Mer info om vad som händer o vad de gör. Vet man plan i förväg kan man prata om o träna hemma också.

Pedagogerna som vi har intervjuat nämner att de informerar vårdnadshavare vid föräldramöten, när föräldrar hämtar och lämnar sina barn och via veckobrev och dylikt.

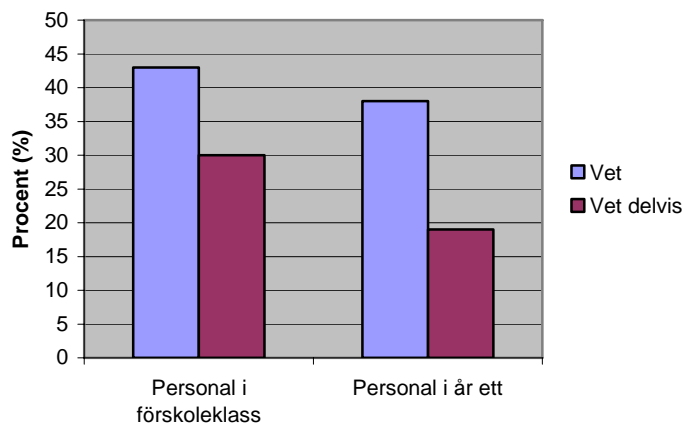

Figur 2: Vet metoder och arbetssätt i förskoleklassen

7.4 Yrkesgrupper

I enkäten till vårdnadshavarna ställde vi frågan om de anser sig ha fått information om vilken utbildning de som arbetar i förskoleklassen har. Denna fråga hade vi dessvärre lyckats ställa två gånger direkt efter varandra. Svaren från vårdnadshavarna skiljde sig lite åt från de båda gångerna. I figur 3 kan vi utläsa att nästan hälften, 48 procent vid första frågetillfället och 45 procent vid andra frågetillfället, anser att de har fått tillräcklig information. En femtedel vid första frågetillfället och 15 procent vid andra frågetillfället anser att de har fått lite men inte tillräckligt med information. En person valde att inte svara vid andra frågetillfället. En av vårdnadshavare skriver i sina kommentarer ”mer information om personalen”. När vi ställer frågan till vårdnadshavaren om de anser sig veta vilken utbildning som pedagogerna i förskoleklassen har så säger sig nästan hälften (43 %) att de vet detta, vilket speglar att de anser sig ha fått tillräcklig information om detta. Cirka en tredjedel (30 %) anser att man delvis vet vilken utbildning pedagogerna har.

Vårdnadshavare anser sig veta mindre om vilken utbildning de som arbetar i år ett har. Detta kan återigen bero på att en del vårdnadshavare har barn som ännu inte börjat år ett. Nästan två femtedelar (38 %) anser sig veta och nästan en femtedel (19 %) anser sig veta delvis vilken utbildning de som arbetar i år ett har.

Figur 3: Vet vilken utbildning personalen har

Pedagogerna vi intervjuat anser att det är skillnad på utbildningen för förskolelärare och lärare. Visserligen tror de att det är mindre skillnad nu med den nya lärarutbildningen men att när de utbildade sig var det större skillnad. Vidare anser pedagogerna att en förskollärare saknar de kunskaper som krävs vid läs- och skrivinlärning i år ett. De flesta nämner också att skulle det vara lärare i en förskoleklass skulle förmodligen förskoleklassen bli ännu mer skollik. Detta innebär enligt pedagogerna att barnen förmodligen skulle gå miste om den förskolepedagogiken som förskollärare har större kunskap om. En pedagoger säger så här om likheter och skillnader på utbildningen:

Det är klart att vi har olika utbildning. Men utbildningen ser ju olika ut idag mot vad den gjorde när jag gick. Jag spelar ju två instrument, det gör ju inte idag på lärarutbildningen. Fick göra och tenta av. Flöjt och gitarr exempel där, men, så utbildningen har förändrats även på förskoleplanet det kan jag ju säga. Men skillnader det är det ju säkerligen. Om de är bra eller dåliga det jag ju inte.

Pedagogerna poängterar att dagens utbildning ser annorlunda ut vilket de menar på att det kanske inte gör så stor betydelse om pedagogen har förskollärareutbildning eller lärarutbildning just i förskoleklass och år ett. Däremot bedömer pedagogerna att det i de högre åldrarna skulle märkas tydligare om det arbetade en pedagog som var utbildad till förskollärare istället för lärare. En pedagog framhäver också att om man har samarbete eller arbetar integrerat tar man mer del av varandras utbildning och erfarenheter.

7.5 Uppfattningar om likheter och skillnader

Ser man till graden av information som vårdnadshavarna anser att de fått om likheter och skillnader i målen för förskoleklass och år ett speglar dessa delvis svaren som ges om de vet vilka mål man vill uppnå i år ett. Drygt en tredjedel (37 %) anser att de har fått tillräckligt med information om eventuella likheter och skillnader som finns i målen. Något fler (44 %) anser att de har fått lite men inte tillräckligt med information. Vet man inte vilka målen är i år ett är det svårt att veta vilka likheter och skillnader det kan finnas mellan förskoleklass och år ett.

Drygt hälften av vårdnadshavarna vet (23 %) eller vet delvis (36 %) vilka eventuella likheter och skillnader det finns mellan pedagogernas arbetssätt i förskoleklass och år ett. Om man inte vet vilka metoder och arbetssätt som man arbetar efter i år ett kan det vara svårt för vårdnadshavarna att veta vilka eventuella likheter och skillnader det finns mellan förskoleklassen och år ett.

Nästan hälften (46 %) anser sig inte ha fått någon information om eventuella likheter eller skillnader i utbildning hos dem som arbetar i förskoleklass och skola. Ungefär en tredjedel (30 %) anser att de har fått lite men inte tillräckligt med information.

7.6 Pedagogernas uppfattningar om förskoleklassens betydelse

Alla pedagoger som vi har intervjuat är medvetna om att förskoleklassen inryms i samma läroplan som grundskolan, Lpo94, och att det finns specifika mål på respektive skola som man strävar efter. En av åttelärarna tror att förskolelärarna är mer insatta i vad det är för mål i år ett än vad lärarna vet vad det är för mål i förskoleklassen. När vi frågar om vilka mål och syfte i förskoleklassen har både pedagogerna i förskoleklass och åttelärarna samma uppfattningar. Det viktigaste syftet verkar vara att få gruppen att fungera bra som grupp och att lära sig det sociala samspelet, lite som en pedagog formulerar syftet:

Innan har de varit några i en grupp med många yngre barn och så plötsligt är de 20 stycken sexåringar med samma vilja och som är på ungefär samma nivå, det är inte lätt. Så vårt mål är att göra dem till en grupp, de ska lära sig det sociala samspelet och allt de där.

En av åttelärarna poängterar att det är viktigt att få en bra gruppsammansättning men att det kan vara oerhört svårt att få en bra grupp i år ett om man inte riktigt lyckas med detta i förskoleklassen. En annan lärare i år ett tycker sig ha märkt att förskollärarna arbetar väldigt mycket med att få gruppen att fungera. Bland annat tycker denna pedagog att märks genom att barnen är vana vid att reda ut saker som händer, sitta i grupp och prata och lära sig. En av förskollärarna tycker att det som görs i förskoleklassen idag gjordes förr inom förskolans ramar, då fanns detta där fast på annat sätt och resurserna låg där. Förskolläraren menar att det blir en nackdel om barnen i förskoleklassen drabbas för att till exempel skolan behöver göra besparingar.

Pedagogerna anser att förskoleklassen är viktigt för alla barn, även de barn som redan kan läsa, skriva och/eller lite matematik behöver oftast den sociala biten ändå. En av pedagogerna uttrycker att alla barn bör gå i förskoleklass på detta sätt:

De tjänar alltid på att gå i den åldersgrupp de tillhör. Inte att hoppa över och så. Jag menar de behöver träna på många olika saker och de kan inte vara fulländade i allt.

7.6.1 Mjukare övergång

Alla pedagoger anser att förskoleklassen innebär att det blir en mjukare och lugnare skolstart för barnen. De slussas sakta men säkert in i skolans värld. På en av skolor åter de i sitt klassrum fyra gånger i veckan och en dag i veckan i skolmatsalen. En av pedagogerna på denna skola nämner att hon anser att detta är positivt för barnen då detta medverkar till en mjukstart till skolans värld. En av pedagogerna tycker att skolans värld är en ganska tuff värld för barnen. Genom att gå i förskoleklass så får barnen successivt vänja sig från förskolans lite skyddad värld till skolans lite tuffare värld. En pedagog menar på att förskoleklassen ger barnen

...extra träning, så att de hinner bli skolmogna, vänta på sin tur när de behöver hjälp och även att kunna lära sig teknik för att ta in information som till exempel när man ger dem kollektiv information. Det är inte lätt för alla barnen att veta vad som menas när fröken säger si eller så, det får de en chans att träna på i förskoleklassen

7.6.2 Motivation till att lära sig

En av åttelärarna nämner att det inte är bra om barnen till exempel när de får lära sig att skriva inte lär sig att hålla penna fel. Denna pedagog nämner att ett bra samarbete behövs för att övergången från förskoleklass till år ett ska bli så bra som möjligt för barnen.

Flertalet pedagoger tror att förskoleklassens betydelse för läsinläringen och förståelsen inte är så stor. De tror att detta kommer när barnen är mogna för det oavsett om de går i förskoleklass eller inte. Några barn har lärt sig läsa innan de börjar i förskoleklass, vissa lär sig under året i förskoleklass och en del i år ett. Detta anser en pedagog är ingenting man kan påskynda men att man kan motivera dem och få dem nyfikna på att vilja kunna läsa. Att få barnen motiverade och nyfikna på skolämnen nämner två av förskollärarna som något som är viktigt i förskoleklassen. De anser inte att det är så viktigt att de just kan läsa eller skriva när de har gått förskoleklass utan att nyfikenheten för att vilja lära sig har väckts. Alla förskollärare betonar vikten av att leka in kunskapen, det ska vara roligt att lära sig. En av år ett-lärarna tror att pedagogerna i förskoleklasserna arbetar mer med läs- och skrivinläring än med matematik och att det är pedagogernas intresse som styr vilket man lägger fokus på. Önskemålet från denna pedagogs sida hade varit att mer fokus skulle läggas på den grundläggande matematiken. Matematiken anser år ett-läraren finns ännu mer naturligt i vardagen och att det inte lika lätt blir fel vid inläring som det kan bli vid till exempel skrivinläringen.

7.6.3 Den fria och den styrda leken

Alla pedagoger anser att leken är oerhört viktigt för barnen. En av pedagogerna menar på att det är viktigt för deras mognad att de får leka mycket. En av pedagogerna nämner att det är i leken som barnen bearbetar allting och att det är viktigt att barnen får mycket lek även när de går i år ett och två. Den styrda leken använder sig alla förskollärarna av. Mest används den styrda leken för att få barnen att öva upp deras sociala kompetens, bland annat de regler som finns som att vänta på sin tur, lyssna när någon annan pratar med mera. En av förskollärarna anser att det är viktigt för barnen att kunna de spelregler som gäller vid de lekar och sällskapsspel som finns både i förskoleklass, år ett och på fritids. Vidare talar denna förskollärare om att detta är något som de arbetar med genom att på höstterminen gå igenom alla olika spelregler för de spel som finns där. På vårterminen går de igenom spelregler för olika lekar som barnen kan göra utomhus. Detta görs dels för att lära sig regler men också för att alla barnen ska kunna vara med på samma villkor.

7.7 Relationen förskoleklass och skola

Ingen av skolorna arbetar i dagsläget med åldersintegrerade klasser men det finns en del samarbete med år ett och i vissa fall även med år två. Båda skolorna använder sig av ett så kallat faddersystem. På en av skolorna innebär detta att barnen i förskoleklassen har en i år tre som de träffar vid vissa tillfällen. En av förskollärarna menar på att barn lär sig lättare om de får vara med äldre barn eftersom de oftast ser upp till dem. Kan de äldre räkna, läsa och skriva vill även de yngre barnen lära sig detta.

Ingen av förskollärarna känner av att lärarna i år ett försöker tala om vad de ska göra i förskoleklassen. De tycker att samarbetet fungerar bra och att alla tillför något med sina olika kompetenser och erfarenheter. En av förskollärarna tycker att de äldre lärarna har tyckt att det är onödigt att det ska finnas förskoleklasser och inte haft intresse av något samarbete. Den här förskolläraren anser även att det här har ändrats och ett samarbete har påbörjats med bland annat temadagar och fadderverksamhet.

8 Slutdiskussion

Syftet med denna studie har varit att undersöka vilken betydelse vårdnadshavare och pedagoger anser att förskoleklassen har. Våra enkäter och intervjuer har bildat grunden i denna studie för att få fram resultat och för att ge oss en bild av hur man ser på förskoleklassen.

8.1 Förskoleklassens syfte

Vi har genom litteratur och statliga utredningar läst att syftet med förskoleklassen är att frambringa ett bättre samarbete mellan förskola och skola. Man vill skapa en brygga mellan förskola och skola för att ge barnen en tryggare och smidigare väg in i skolans värld där de successivt vänjer sig vid till exempel maten, skolgården, gymnastiksalarna och så vidare. Enligt vår undersökning var både pedagoger och vårdnadshavare överens om att barnen som går i förskoleklass får en tryggare start på sin skolgång. Både pedagoger och många av vårdnadshavarna framhäver vikten av att låta barnen stegvis vänja sig vid skolmiljön och få en mjukare skolstart. Även i FÖSK-projektet uppfattade flertalet föräldrar att övergången till skolan blev mjukare (Skolverket, 2000, s. 46).

Ett annat syfte är enligt utbildningsdepartementet att förskolans pedagogik och skolans undervisning ska mötas och bilda en tredje verksamhet. I denna verksamhet ska barnen inhämta kunskaper med hjälp av lek, skapande och eget utforskande (Regeringen, 2008). I stort sett alla av de tillfrågade vårdnadshavarna och alla pedagoger tyckte att förskoleklassen har en stor betydelse för barnens utveckling. Man kan tydligt se att förskolepedagogiken har ett stort värde både hos vårdnadshavare och pedagoger.

8.2 Förskoleklassens betydelse

På frågan om vårdnadshavarna anser att det är bra för barn att hoppa över förskoleklassen och börja i år ett när man är sex år är det bara fyra procent som anser att det är bra. Detta kan man jämföra med att det är bara tre procent av landets sexåringar som är inskrivna i grundskolan.

Vad det gäller barnens utveckling i svenska och matematik anser nästan alla vårdnadshavare att barnen som gått i förskoleklass får lättare eller delvis lättare med läsinläring, läsförståelse, skrivinläring och den grundläggande matematiken. Flertalet av pedagogerna tror att förskoleklassen inte har någon direkt inverkan på när barnen lär sig läsa och skriva utan att barnen lär sig detta när de är mogna för det. Däremot anser de att förskoleklassen är bra för att väcka nyfikenheten, att både äldre elever och pedagoger inspirerar eleverna till att börja läsa, skriva och räkna. Barns intresse för detta börjar tidigt och det är viktigt att fortsätta att stimulera detta intresse. Persson (1995, s. 91) beskriver barnet i förskoleklassen som ett lekande barn som är på väg att skaffa sig ett ”att lära” motiv. I lek och i samspel med andra människor kan barnet göras medvetet om läroprocessen.

När det gäller den sociala träningen anser nästan alla vårdnadshavare att barnen får mer eller delvis mer träning i förskoleklassen. Vårdnadshavarna uttalar sig om att mycket fokus ligger på lekens betydelse och de skapande ämnena. Pedagogerna tycker att förskoleklassen gör så att barnen ökar sin sociala kompetens, både genom den fria och styrda leken men även genom de olika arbetssätten som förekommer i förskoleklassen. Som tidigare nämnt utvecklar barnet ett för dem begripligt sammanhang genom att med leken som redskap reflektera och bearbeta sitt stoff (Palmlblad, 2002, s. 79).

Hur pedagogerna arbetar och deras förhållningssätt spelar en viktig roll för barnen i förskoleklassen. Enligt de flesta vårdnadshavarna som deltog i vår undersökning så är det mycket viktigt hur pedagogerna fungerar och hur dessa arbetar med barnen. Man kan se tydliga likheter med vår undersökning och det så kallade FÖSK-projektet. Enligt vårdnadshavarna i FÖSK-projektet såg man positivt på att pedagogerna arbetade i arbetslag då verksamheten inte blir lika sårbar ifall en av pedagogerna är sjuk eller har semester eller liknande (Skolverket, 2000, s. 46).

8.3 Målen i förskoleklassen och år ett

Målen som gäller för förskoleklassen finns inskrivna i samma läroplan som för grundskolan och fritidshem, Lpo94. Vårdnadshavarna i vår undersökning verkar även vara mer insatta i målen för förskoleklass än vad föräldrarna var i FÖSK-projektet. Där var det bara ett fåtal vårdnadshavare som hade kännedom om förskoleklassens planer och mål. I det fallet var det endast de vårdnadshavare som själva arbetade inom verksamheter med anknytning till skola och barnomsorg som var intresserade av detta (Skolverket, 2000, s. 46). I vår undersökning har vi inte frågat efter om vårdnadshavarna arbetar inom någon liknande verksamheter. När vårdnadshavarna i vår undersökning skrivit med egna formuleringar verkar de vara mer insatta än när de fyllt i våra färdiga frågor. Nu har läroplanen för förskoleklass funnits i nästan tio år och detta kan bland annat vara en anledning till att vårdnadshavarna från vår undersökning verkar vara mer insatt i målen. Dessa mål i förskoleklassens berör mycket av det som handlar om att barnet ska utvecklas som människa (Lumholdt & Mc Grath, 2006, s. 8-9).

Många av vårdnadshavarna anser att de har fått tillräcklig information om vilka mål man vill uppnå i deras barns förskoleklass. En femtedel anser att de har fått lite men inte tillräckligt med information. En av vårdnadshavarna skriver i sina kommentarer att ”ett förtydligande av målen, hur man arbetar för att nå målen vore på sin plats”. Det kan vara så att de som anser sig ha fått tillräckligt med information kan vara några av dem som anser att man delvis vet vilka mål man vill uppnå i förskoleklassen. De kanske är nöjda med att delvis veta vilka målen är och därmed anse att information är tillräcklig. I FÖSK-projektet har det framkommit att målen för verksamheten inte är nedskrivna vilket kan medföra att det blir svårare för vårdnadshavarna att sätta sig in i målen (Skolverket, 2000, s.41).

Alla utom en pedagog tror att det bara är ett fåtal av vårdnadshavarna som vet vilka målen är. Men nästan alla vårdnadshavare anser sig veta eller delvis veta detta. Det är däremot önskvärt från några vårdnadshavare att information om målen skulle bli både tydligare och mer. En pedagog nämner att vårdnadshavarna väldigt sällan frågar efter målen, vilket gör att man kan dra en slutsats att denna information skulle vara tillräcklig. Den pedagogen som berättar att målen visas vid varje föräldramöte tror också att de flesta känner till målen.

8.4 Metoder och arbetssätt

Behovet att klargöra förskoleklassens verksamhet har varit märkbart en längre tid. Det bör på varje arbetsplats finnas någon form av beskrivning om hur arbetet ska genomföras (Palmlblad, 2002, s.74). Både pedagoger och vårdnadshavare i vår undersökning tycks ha samma inställning till hur vårdnadshavares kunskap om vilka metoder och arbetssätt som används i förskoleklassen och år ett är. Pedagogerna har intryck av att de flesta vårdnadshavare är väldigt intresserade av vad som händer under sitt/sina barns skolgång. Knappt hälften (48 %) anser sig veta och en tredjedel anser sig delvis veta vilka metoder och arbetssätt man använder i förskoleklassen. Nästan två tredjedelar (63 %) anser att de har fått tillräckligt med information och nästan en tredjedel (30 %) att de fått lite men tillräckligt med information om vilka metoder och arbetssätt som används i förskoleklassen. Barnen berättar förhoppningsvis om vad de har gjort under dagen och på så sätt får vårdnadshavarna information om metoder och arbetssätt.

Det kan också vara lättare att förstå metoder och arbetssätt än att förstå vad de olika målen innebär. I FÖSK-projektet (Skolverket, 2000, s.41) diskuteras det att målen för verksamheten inte är nedskrivna vilket kan även innefatta metoder och arbetssätt inte heller är tydligt nedskrivna. En av pedagogerna berättar att hon informerar om detta på föräldramöte. Är det enbart muntlig information som ges är det lätt att vårdnadshavarna uppfattar detta som om de fått lite men inte tillräckligt med information.

8.5 Yrkesgrupper

Som sagt ger läroplanen förskoleklassen, grundskolan och fritidshemmet möjlighet att sträva mot gemensamma mål, att arbeta gemensamt i arbetslag. När de olika yrkesgrupperna med sina olika kompetenser, möts i ett givande och tagande så utvecklas pedagogiken (Palmlblad, 2002, s. 76). När vi ställer frågan till vårdnadshavaren om de anser sig veta vilken utbildning som pedagogerna i förskoleklassen har så säger sig nästan hälften av dem veta detta. Cirka en tredjedel anser att man delvis vet vilken utbildning pedagogerna har. Vårdnadshavare anser sig veta mindre om vilken utbildning de som arbetar i år ett har. Detta kan återigen bero på att en del vårdnadshavare har barn som ännu inte börjat år ett. Nästan hälften anser sig inte ha fått någon information om eventuella likheter eller skillnader i utbildning hos dem som arbetar i förskoleklass och skola. Ungefär en tredjedel anser att de har fått lite men inte tillräckligt med information.

Det är framtidens lärare och förskollärare som skapar förutsättningar för att förskoleklassen ska bli en pedagogisk reform och inte bara en organisatorisk (Persson, 1995, s.166). Pedagogerna vi intervjuat anser att det är skillnad på utbildningen för förskollärare och lärare. De tror även att den nya lärarutbildningen har gjort så att det är mindre skillnad nu än när många av dem utbildade sig, skillnaden var då större mellan förskollärare och lärare. De flesta nämner också att skulle det vara lärare i en förskoleklass skulle förmodligen förskoleklassen bli ännu mer skollik. Detta innebär enligt pedagogerna att barnen förmodligen skulle gå miste om den förskolepedagogiken som förskollärare har större kunskap om. Det finns en samverkan mellan pedagoger i förskoleklass, skola och fritidshem där man tar tillvara pedagogernas olika kvalifikationer (Skolverket, 2006). I FÖSK-projektet nämns det också att förskollärare arbetar både i skola, förskoleklass och fritidshem medan lärare oftast enbart arbetar i skolan (Skolverket, 2000, s. 27).

8.6 Uppfattningar om likheter och skillnader

Vårdnadshavarna har inte så stora uppfattningar om likheter och skillnader gällande mål, metoder och arbetssätt samt information om dessa delar. Om de har barn som går som högst i förskoleklass så kan det hända att de ännu inte är intresserade av vad som händer i år ett. Har vårdnadshavarna ännu inte tagit till sig information om vad som gäller i år ett så kan de inte heller ha uppfattningar om det finns för likheter och skillnader.

Persson (1995, s.138) menar på att man ofta har tolkat att verksamheten i förskoleklassen ska vara så lik skolan som möjligt. Men enligt Karlsson m.fl. (2006, s. 27) så har syftet däremot varit att man ska försöka bevara förskoleklassen tradition och få in mer förskolepedagogik i skolans värld.

8.7 Sammanfattning

Vi utläser i vår undersökning att många av vårdnadshavarna önskar få mer information från pedagogerna. Pedagogerna verkar ha uppfattningen om att de ger tillräckligt med information och då i form av föräldramöten, genom föräldrabrev och vid föräldrakontakt, då de hämtar och lämnar barnen i skolan. Eftersom många vårdnadshavare önskar mer information kanske man som pedagog bör fundera över hur man förmedlar informationen och hur man ska bjuda in dem för mer information.

Av det som framkommit i enkätundersökningen så verkar det som att de flesta vårdnadshavare är rätt så medvetna om vad som händer i förskoleklassen. De verkar inte veta exakt vad det är för mål som man arbetar efter men däremot vad man använder för metoder och arbetssätt. Det är en mindre andel vårdnadshavare som är medvetna vad som händer i år ett jämfört med förskoleklassen. Detta kan ju ha många orsaker bland annat, som vi nämnt tidigare, att en del vårdnadshavare ännu inte har något barn som går högre än förskoleklass och känner därför inte att de har intresse av denna verksamhet ännu. Det kan även bero på att informationen som pedagogerna anser sig ha förmedlat inte har mottagits på det sätt som pedagogerna avsett.

Det framkom inte av vårdnadshavarna om de hade funderat på att låta sitt/sina barn börja i förskoleklass eller år ett som sexåring. Eftersom de flesta var positivt inställda till förskoleklassen verkar det inte som om dessa funderingar har funnits hos vårdnadshavarna. Om vårdnadshavarna varit intresserade av att deras barn skulle börja i år ett som sexåring skulle det förmodligen vara en större andel som visste vad det var för mål i år ett än vad som framkom i vår undersökning. Detta för att de själva skulle kunna jämföra de olika verksamheterna.

8.8 Vilken betydelse har arbetet för läraryrket?

I vår undersökning tycker vi som ovan nämnt, att det man kan utläsa av resultaten är att vårdnadshavare är intresserade av vad som händer under sitt barns skoldag. Däremot verkar vårdnadshavarna efterfråga mer och tydligare information från pedagogerna. Därför tror vi att det är viktigt att som blivande lärare informera vårdnadshavare om vad det är som sker i verksamheten. Förskolepedagogiken präglas av en helhetssyn på barnet som styr såväl innehåll som form. Lärandet sker i lek och rörelse, i musikens och sagornas värld, och inte

minst i skilda former av skapande verksamhet. Det är viktigt att man beskriver vilka mål det är man strävar mot och hur man ska arbeta för att nå dit.

9 Förslag till fortsatt forskning

Det vore intressant att forska vidare kring hur den fortsatta skolsituationen ser ut för de barn som inte har gått i förskoleklass. Kan man på något sätt märka någon skillnad mot de barn som har gått i förskoleklass angående det fortsatta skolarbetet? Vi tror det kan vara en svår uppgift att nå dessa elever då det är en liten andel som väljer bort förskoleklassen, men en intressant fråga.

Det hade även varit intressant att forska vidare kring hur långt upp i skolklasserna man skulle kunna använda sig av förskolepedagogiken. Detta eftersom att ett av syftena till förskoleklassen var att det skulle bli lite mer förskolepedagogiken i grundskolan.

Vi har på grund av tidsbrist slagit ihop resultaten från de båda skolorna och därefter bearbetat resultaten. Därför har vi inte kunnat urskilja om vårdnadshavare gentemot pedagoger har olika uppfattningar på en specifik skola. Vi tror att det skulle vara intressant att fördjupa sig på en skola.

10 Litteraturlista

Bergström, Eva. (2006). *Förskoleklassen*. Solna: Fortbildning AB

Karlsson, Marie m.fl. (2006). *Förskoleklassen – ett tionde skolår?* Stockholm: Liber

Ljungblad, Tage. (1965). *Skolmognad*. Lund: UNISKOL

Lumholdt, Helene & Klasen McGrath, Monica. (2000). *Förskoleklassen – en klass för sig* Myndighet för skolutveckling. Liber: Stockholm.

Läraryrket. (2002). *Lärarens handbok, Skollag, läroplaner, yrkesetiska principer*. Stockholm: Läraryrket.

Palmblad, Jan. (2002). *Förskoleklassen, Historik och kursplan*. Linköpings Universitet: UniTryck.

Patel, Runa & Davidsson, Bo. (2007). *Forskningsmetodikens grunder. Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Lund: Studentlitteratur.

Persson, Sven. (1995). *Flexibel skolstart för 6-åringar*. Lund: Studentlitteratur.

Pramling Samuelsson, Ingrid & Mauritzson, Ulla. (1997). *Att lära som sexåring*. Stockholm: Skolverket och Liber.

Regeringens skrivelse 1996/97:112. *Utvecklingsplan för förskola, skola och vuxenutbildningskvalitet och likvärdighet*. Stockholm: Utbildningsdepartementet.

SOU 1994. *Grunden för ett livslångt lärande*. Stockholm: Utbildningsdepartementet.

Skolverket. (2000). *Förskoleklass – en 6-åringarnas skolform?* Kalmar: Lenanders Tryckeri AB.

Skolverket. (2001). *Att bygga en ny skolform för 6-åringarna. Rapport 201*. Stockholm: Liber.

Skolverkets rapport nr. 288. (2006). *Skolverkets lägesbedömning av förskola, skola och vuxenutbildning 2006*.

Stukát, Staffan. (2005). *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur.

Stensmo, Christer. (2002). *Vetenskapsteori och metod för lärare – en introduktion*. Uppsala: Kunskapsförlaget.

Trost, Jan. (2007). *Enkätboken*. Lund: Studentlitteratur

10.1 Internetsidor

Regeringen (2008). www.regeringen.se/sb/d/1467/a/55884. Online 2008-05-14 Senast uppdaterad 2008-03-14.

Skolverket (2006). www.skolverket.se/sb/d/372/a/839 *Förskoleklass*. Online 2008-04-24 Senast granskad 2008-02-15.

Bilaga 1: Missivbrev

UPPFATTNINGAR OM FÖRSKOLEKLASSENS BETYDELSE

Vi är två studenter som utbildar oss till lärare vid Göteborgs Universitet. Vi skall nu skriva den avslutande uppgiften inom lärarutbildningen som är vårt examensarbete och som ger oss vår lärarbehörighet. Arbetet motsvarar 10 veckors heltidsstudier och skall vara klart i slutet av maj. Examensarbetets syfte är att undersöka vilken betydelse vårdnadshavare och pedagoger anser att förskoleklassen ha. Därför behöver vi få veta vad ni som vårdnadshavare anser. Denna enkät delas ut till 150 elevers vårdnadshavare.

Undersökningen görs helt anonymt. Ingen kommer att veta vem som svarat vad. När svaren kommit in sammanställs de i form av statistiska tabeller och en enskilds svar kommer inte att kunna utläsas.

Din medverkan är frivillig men viktig för att vi ska veta vilken betydelse ni vårdnadshavare anser att förskoleklassen har. Vi ber dig därför svara på frågorna och lämna tillbaka enkäten senast onsdag 30 april. Den kan lämnas till pedagogerna i er barns klass.

Har ni några frågor kan ni kontakta oss på nedanstående telefonnummer:

Angelica Date
0707-xx xx xx

Jeanette Nilsson
0731-xx xx xx

Kursansvarig lärare är Jan Carle, docent, Göteborgs universitet, Sociologiska institutionen
031 -xxx xxxx

Tack för Din medverkan!

Bilaga 2: Föräldraenkät

UPPFATTNING OM FÖRSKOLEKLASSENS BETYDELSE

1. Vilket år föddes Du? 19__
2. Är Du kvinna
eller man
3. Vilken är Din högsta utbildning?
Grundskola
Gymnasieskola
Folkhögskola
Universitet
4. Vilket land är Du från? _____
5. Hur många barn bor i hushållet? _____ stycken
Vilket/vilka år föddes barnet/barnen _____
6. I vilka verksamheter går Ditt/Dina barn i?
Förskola
Förskoleklass
Grundskola
7. Har Du valt att låta Ditt/Dina barn börja i årskurs ett istället för förskoleklass?
Ja
Nej
Om ja, av vilken anledning? _____

	Inte viktigt	Lite men inte så viktig	Ganska viktigt	Mycket viktigt
8. Hur viktigt tror Du förskoleklassen är för Ditt barns utveckling?	☐	☐	☐	☐
9. Hur viktig tror Du leken i förskoleklassen är för Ditt barns utveckling?	☐	☐	☐	☐
10. Hur viktig tror Du att den skapande verksamheten i förskoleklassen är för Ditt barns utveckling?	☐	☐	☐	☐
11. Hur viktigt tror Du att barnens egna sökande efter kunskap i förskoleverksamheten är för Ditt barns utveckling?	☐	☐	☐	☐

	Ingen information	Lite, men inte tillräckligt	Tillräckligt
12. Hur mycket information har Du fått om vilka mål man vill uppnå i Ditt/Dina barns förskoleklass?	☐	☐	☐
13. Hur mycket information har Du fått om eventuella likheter eller skillnader i målen för förskoleklassen och årskurs ett?	☐	☐	☐
14. Hur mycket information har Du fått om vilka metoder och arbetsätt som man använder i förskoleklassen?	☐	☐	☐
15. Hur mycket information har Du fått om vilken utbildning de som arbetar i förskoleklassen har?	☐	☐	☐
16. Hur mycket information har Du fått om vilken utbildning de som arbetar i förskoleklassen har?	☐	☐	☐
17. Hur mycket information har Du fått om eventuella likheter eller skillnader i utbildning hos dem som arbetar i förskoleklass och skola?	☐	☐	☐

	Ja	Delvis	Nej
18. Vet Du vilka mål man vill uppnå i Ditt/Dina barns förskoleklass?	☐	☐	☐
19. Vet Du vilka mål man vill uppnå i årskurs ett?	☐	☐	☐
20. Vet Du vilka metoder och arbetssätt man använder i förskoleklassen?	☐	☐	☐
21. Vet Du vilka eventuella likheter och skillnader som finns mellan pedagogernas arbetssätt i förskoleklass och årskurs ett?	☐	☐	☐
22. Vet Du vilken utbildning de som arbetar i förskoleklassen har?	☐	☐	☐
23. Vet Du vilken utbildning de som arbetar i årskurs ett har?	☐	☐	☐
24. Tror Du barn som går i förskoleklass får en tryggare/lugnare start på sin skolgång än de barn som inte gått i förskoleklass?	☐	☐	☐
25. Tror Du barn som har gått i förskoleklass får lättare med läsinlärning i första klass än de barn som inte gått i förskoleklass?	☐	☐	☐
26. Tror Du att barn som inte går i förskoleklass utan börjar i årskurs ett det år de fyller sex år får lättare med läsinlärning i första klass än de som går i förskoleklass först?	☐	☐	☐
27. Tror Du barn som har gått i förskoleklass får lättare med läsförståelse i första klass än de barn som inte gått i förskoleklass?	☐	☐	☐
28. Tror Du att barn som inte går i förskoleklass utan börjar i årskurs ett det år de fyller sex år får lättare med läsförståelse i första klass än de som går i förskoleklass först?	☐	☐	☐
29. Tror Du barn som har gått i förskoleklass får lättare med skrivinlärning i första klass än de barn som inte gått i förskoleklass?	☐	☐	☐
30. Tror Du att barn som inte går i förskoleklass utan börjar i årskurs ett det år de fyller sex år får lättare med skrivinlärning i första klass än de som går i förskoleklass först?	☐	☐	☐
31. Tror Du barn som har gått i förskoleklass får lättare med grundläggande matematik i första klass än de barn som inte gått i förskoleklass?	☐	☐	☐

	Ja	Delvis	Nej
32. Tror Du att barn som inte går i förskoleklass utan börjar i årskurs ett det år de fyller sex år får lättare med den grundläggande matematiken i första klass än de som går i förskoleklass först?	☐	☐	☐
33. Tror Du barn som går i förskoleklass får mer träning socialt än de barn som börjar i första klass det året de fyller sex?	☐	☐	☐
34. Tycker Du att det är bra för barn att gå i förskoleklass?	☐	☐	☐
35. Tycker Du att det är bra för barn att hoppa över förskoleklassen och börja i årskurs ett det år de fyller sex?	☐	☐	☐
36. Tror Du att det har betydelse gällande kompisrelationer när barn som börjar i första klass det året de fyller sex är yngre än sina klasskompisar?	☐	☐	☐
37. Tror Du att det påverkar barnens kompisrelationer om de börjar i första klass det året de fyller sex och är yngre än de flesta av sina klasskompisar?	☐	☐	☐

38. Om Ditt barn har gått i förskoleklass vad tycker Du tyckt har varit bra med det?

39. Om Ditt barn har gått i förskoleklass är det något Du skulle vilja förbättra där?

40. Här kan Du ge ytterligare synpunkter på enkätens frågor.

Stort tack för Din hjälp! Angelica Date och Jeanette Nilsson

Bilaga 3: Enkätssammanställning

Tabell 1. Föräldrars kunskap om mål, arbetssätt och personal i förskoleklass och skola. Andel i procent. N=Antal

	Ja	Delvis	Nej	Totalt	N
Vet vilka mål man vill uppnå i förskoleklass.	36	55	9	100	53
Vet vilka mål man vill uppnå i år ett.	32	40	28	100	53
Vet vilka metoder och arbetssätt som används i förskoleklass.	48	33	19	100	52
Vet vilka eventuella likheter och skillnader som finns mellan pedagogernas arbetssätt i förskoleklass och år ett	23	36	41	100	53
Vet vilken utbildning de som arbetar i förskoleklass har	43	30	26	99	53
Vet vilken utbildning de som arbetar i år ett har	38	19	43	100	53

Tabell 2. Vårdnadshavarnas uppfattning om hur viktigt förskoleklassen är
Andel i procent. N = Antal

	Inte viktigt	Lite men inte så viktigt	Ganska viktigt	Mycket viktigt	Totalt	N
Hur viktig förskoleklassen är för barns utveckling	0	10	19	71	100	52
Hur viktig leken i förskoleklass är för barns utveckling	0	4	28	68	100	54
Hur viktig den skapande verksamheten i förskoleklass är för barns utveckling	0	0	33	67	100	54
Hur viktig barnens egna sökande efter kunskap i förskoleklass är för barns utveckling	2	0	35	63	100	54

Tabell 3. Hur mycket information vårdnadshavare anser sig ha fått.
Andel i procent. N = Antal.

	Ingen information	Lite, men inte tillräckligt	Tillräckligt	Totalt	N
Mål i förskoleklass	6	20	74	100	54
Eventuella likheter och skillnader i målen för förskoleklass och år ett	19	44	37	100	54
Vilka metoder och arbetssätt man använder i förskoleklassen	7	30	63	100	54
Vilken utbildning de som arbetar i förskoleklass har	31	20	48	99	54
Vilken utbildning de som arbetar i förskoleklass har	40	15	45	100	53
Eventuella likheter och skillnader i utbildning hos dem som arbetar i förskoleklass och skola	46	30	24	100	54

Tabell 4. Vårdnadshavarnas uppfattningar om förskoleklassens betydelse.
Andel i procent. N = Antal

	Ja	Delvis	Nej	Totalt	N
Barn som går i förskoleklass får en tryggare/lugnar start på sin skolgång	74	25	2	101	53
Barn som gått i förskoleklass får lättare med läsinlärning	54	31	15	100	52
Barn som inte går i förskoleklass utan börjar i år ett det år de fyller sex år får lättare med läsinlärning i första klass	8	19	73	100	52
Barn som har gått i förskoleklass får lättare med läsförståelse i första klass	54	31	15	100	52
Barn som inte går i förskoleklass utan börjar i år ett det år de fyller sex år får lättare med läsförståelse i första klass	6	13	81	100	52
Barn som har gått i förskoleklass får lättare med skrivinlärning i första klass	55	31	14	100	51
Barn som inte går i förskoleklass utan börjar i år ett det år de fyller sex år får lättare med skrivinlärning i första klass	13	15	72	100	47
Barn som har gått i förskoleklass får lättare med grundläggande matematik i första klass	59	27	14	100	51
Barn som inte går i förskoleklass utan börjar i år ett det år de fyller sex år får lättare med den grundläggande matematiken i första klass	2	22	76	100	51
Barn som går i förskoleklass får mer träning socialt än de barn som börjar i första klass de året de fyller sex	77	13	9	99	53
Om det är bra för barn att gå i förskoleklass	89	11	0	100	54
Om det är bra för barn att hoppa över förskoleklassen och börja i år ett det år de fyller sex	4	13	83	100	52
Om det har betydelse gällande kompisrelationer när barn som börjar i första klass det året de fyller sex är yngre än sina klasskompisar	44	33	22	99	54
Om det påverkar barnens kompisrelationer om de börjar i första klass det året de fyller sex och är yngre än de flesta av sina klasskompisar	38	42	19	100	52

Bilaga 4: Intervjufrågor till förskollärare

Pedagogen

Befattning

Utbildning

Hur många år i denna verksamhet?

Hur många år inom skola/förskola

Förskoleklassen

Hur många elever i gruppen?

Hur är förskoleklassen placerad? Inom skolans område eller utanför?

Antal flickor/pojkar?

Mångkulturell grupp?

Vilka pedagoger arbetar här?

Syftet med förskoleklassen.

- 1) Vilka mål vill man uppnå i förskoleklassen?
- 2) Vad skulle du vilja säga är syftet med förskoleklassen?
- 3) Vad styr er planering av verksamheten?
Läroplanen, att förbereda barnen inför år ett, barnens behov och förutsättningar

Förskoleklassens betydelse

- 4) Vilken betydelse tycker du att det har för barnen om de går i förskoleklass eller inte?
- 5) Tror du att det har någon positiv eller negativ inverkan på barnens skolgång om de har gått i förskoleklass innan de börjar i år ett? Varför? Om ja, hur?
- 6) Tror du att det kan ha några positiva eller negativa effekter på barnens läsinlärning i år ett om de har gått i förskoleklass innan? Varför? Om ja, hur?
- 7) Tror du att det kan ha några positiva eller negativa effekter på barnens läsförståelse i år ett om de har gått i förskoleklass innan? Varför? Om ja, hur?
- 8) Tror du att det kan ha några positiva eller negativa effekter på barnens skrivinlärning i år ett om de har gått i förskoleklass innan? Varför? Om ja, hur?
- 9) Tror du att det kan ha några positiva eller negativa effekter på barnens arbete med den grundläggande matematiken i år ett om de har gått i förskoleklass innan? Varför? Om ja, hur?
- 10) Tror du att det kan ha några positiva eller negativa effekter på barnens mognad om de har gått i förskoleklass innan de börjar i år ett? Varför? Om ja, hur?
- 11) Tror du att det kan ha några positiva eller negativa effekter på barnens sociala kompetens om de har gått i förskoleklass innan de börjar i år ett?
- 12) Tror du att det påverkar barnens kompisrelationer i skolan om de gått i förskoleklass innan?
- 13) Tror du att det påverkar barnens relationer till lärare i skolan om de har gått i förskoleklass innan? Varför? Om ja, hur?

- 14) Vilken betydelse tror du att den fria leken i förskoleklassen har för barns utveckling?
Om ja, på vilket sätt?
- 15) Vilken betydelse tror du att den styrda leken i förskoleklassen har för barns utveckling?
Om ja, på vilket sätt?
- 16) Vilken betydelse tror du att den skapande verksamheten i förskoleklassen har för barns utveckling? Om ja på vilket sätt?
- 17) Vilken betydelse tror du att barns eget utforskande i förskoleklassen har för deras utveckling? Om ja, på vilket sätt?

Relationen förskoleklass - skola

- 18) Har ni samarbete med skolan?
Varför?
- 19) Om ja, vad handlar samarbetet om?
- 20) Brukar pedagogerna i skolan ge er förslag på vad de önskar att ni ska arbeta mer med barnen?
- 21) Hur skiljer sig målen i förskoleklassen från dem i år ett?
- 22) Vad skiljer arbetssättet i förskoleklassen från det i år ett?
- 23) Har det någon betydelse om det är lärare istället för förskollärare i förskoleklass?
Varför? Om ja, på vilket sätt?
- 24) Har det någon betydelse om det är förskollärare istället för lärare i skolan? Om ja, på vilket sätt?

Relationen mellan hem och skola

- 25) Är vårdnadshavarna intresserade av vad som händer i förskoleklassen?
- 26) Vet vårdnadshavarna vad som händer i förskoleklassen?
Vilken information får de om detta?
- 27) Vet vårdnadshavarna vilka mål ni har att arbeta efter?
- 28) Vet de vilka metoder och arbetssätt ni använder i förskoleklassen?
Vilken information får de om detta?
- 29) Vet de vilken utbildning ni har?
Vilken information får de om det?
- 30) Vet de vilka likheter och skillnader som finns i målen för förskoleklassen och år ett?
- 31) Brukar de be om information eller rådfråga er för att kunna besluta om deras barn ska gå i förskoleklass eller börja år ett direkt?
Om ja, vad brukar de vilja veta?

Avslutande fråga

- 32) Är det något mer som du tycker är viktigt eller vill säga när det gäller frågan om förskoleklassens betydelse?

Bilaga 5: Intervjufrågor till lärare i år ett

Pedagogen

Befattning

Utbildning

Hur många år i denna verksamhet?

Skolan

Hur många elever finns på skolan?

Hur är förskoleklassen placerad? Inom skolans område eller utanför?

Upptagningsområde?

Mångkulturell?

Förskoleklassens betydelse

- 1) Vilken betydelse tycker du att det har för barnen om de går i förskoleklass eller inte?
- 2) Är din erfarenhet att förskoleklassen har någon positiv eller negativ inverkan på barnens skolgång? Varför? Om ja, hur?
- 3) Tror du att det kan ha några positiva eller negativa effekter på barnens läsinläring i år ett om de har gått i förskoleklass innan? Varför? Om ja, hur?
- 4) Tror du att det kan ha några positiva eller negativa effekter på barnens läsförståelse i år ett om de har gått i förskoleklass innan? Varför? Om ja, hur?
- 5) Tror du att det kan ha några positiva eller negativa effekter på barnens skrivinläring i år ett om de har gått i förskoleklass innan? Varför? Om ja, hur?
- 6) Tror du att det kan ha några positiva eller negativa effekter på barnens arbete med den grundläggande matematiken i år ett om de har gått i förskoleklass innan? Varför? Om ja, hur?
- 7) Tror du att det kan ha några positiva eller negativa effekter på barnens mognad om de har gått i förskoleklass innan de börjar i år ett? Varför? Om ja, hur?
- 8) Tror du att det kan ha några positiva eller negativa effekter på barnens sociala kompetens om de har gått i förskoleklass innan de börjar i år ett?
Tror du att det påverkar barnens kompisrelationer i skolan om de gått i förskoleklass innan?
- 9) Tror du att det kan ha några negativa eller positiva effekter på barnens sociala kompetens om de har gått i förskoleklass innan de börjar i år ett?
Barns kompisrelationer i första klass?
- 10) Tror du att det påverkar barnens relationer till er lärare i skolan om de har gått i förskoleklass innan? Varför? Om ja, hur?

Relationen förskoleklass - skola

- 11) Har ni samarbete med förskoleklassen?
Varför?
- 12) Om ja, vad handlar samarbetet om?
- 13) Brukar ni i egenskap som lärare ge förslag på vad ni önskar att pedagogerna i förskoleklassen ska arbeta mer med barnen?
- 14) Hur skiljer sig målen i förskoleklassen från dem i år ett?
- 15) Vad skiljer arbetssättet i förskoleklassen från det i år ett?
- 16) Har det någon betydelse om det är lärare istället för förskollärare i förskoleklass?
Varför? Om ja, på vilket sätt?
- 17) Har det någon betydelse om det är förskollärare istället för lärare i skolan? Om ja, på vilket sätt?

Relationen mellan hem och skola

- 18) Är vårdnadshavarna intresserade av vad som händer i skolan?
- 19) Vet vårdnadshavarna vad som händer i skolan?
Vilken information får de om detta?
- 20) Vet vårdnadshavarna vilka mål ni har att arbeta efter?
- 21) Vet de vilka metoder och arbetsätt ni använder i skolan?
Vilken information får de om detta?
- 22) Vet de vilken utbildning ni har?
Vilken information får de om det?
- 19) Vet de vilka likheter och skillnader som finns i målen för förskoleklassen och år ett?
- 20) Brukar de be om information eller rådfråga er för att kunna besluta om deras barn ska gå i förskoleklass eller börja år ett direkt?
Om ja, vad brukar de vilja veta?

Avslutande fråga

- 21) Är det något mer som du tycker är viktigt eller vill säga när det gäller frågan om förskoleklassens betydelse?